

Shema šolskega sadja

Mojca Gabrijelčič Blenkuš, Matej Gregorič, Vida Fajdiga Turk, Tina
Lesnik, delovna skupina na IVZju

In

Tanja Polak, MKO

Marec 2012

SŠS – EU ukrep SKP

- Promocijski ukrep v sektorju S&Z
- Začetek: šolsko leto 2009-2010
- 90 mio EUR letno za vseh 27 DČ
- 3 stebri SŠS: - nakup in razdeljevanje S&Z v šolah,
  - spremljevalne aktivnosti,
  - spremljanje, vrednotenje, obveščanje.

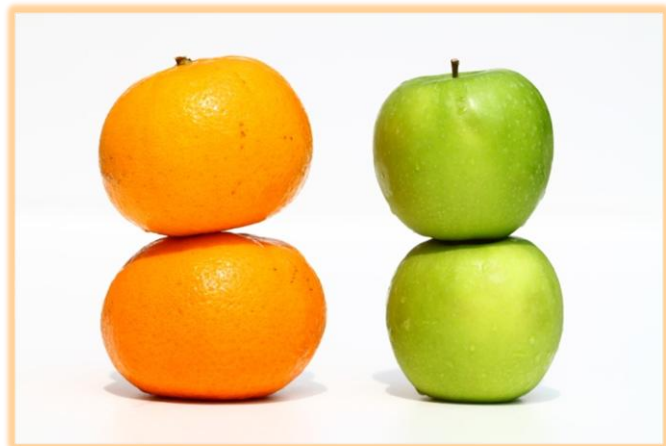
SŠS v Sloveniji

SŠS uspešno poteka že 3. šolsko leto

Št. OŠ v SŠS se povečuje (1. leto 75%, 2. leto 63%, 3. leto 76%)

- Letno cca. 600.000 EUR (6 EUR/učenca)
  - 37 obrokov/učenca (1. leto 30 obrokov)
  - 122 g/obrok (1. leto 140 g)
  - 0,17 EUR/obrok (1. leto 0,16 EUR)
- Izvedba poglobljenega vrednotenja učinkov SŠS v 2010-2011:
hvala šolam za sodelovanje 😊!

Sprožilni dejavniki za nastanek SŠS

Ozadje za EU - SŠS

- Debelost in revna hranilna vrednost sta naraščajoč problem
- EU-27: 22 mio otrok s prekomerno težo, 5,1 mio otrok z debelostjo
- Vsako leto se št. otrok s prekomerno težo poveča za 1,2 mio in pojav debelosti za dodatnih 400.000 otrok
- Stroški debelosti: 150 milijard € stroški zdravstva in zmanjšanje produktivnosti

EU - cilji SŠS

- Postaviti prehrano, zdravje in kmetijstvo v trajni okvir šolskega kurikula
- Delovati v starosti, ko se še izoblikujejo prehranske navade
- Doseči doživljenjsko trajno povečanje uživanja S&Z
- Prispevati k boju proti debelosti
- Povezati kmetijstvo in okolje z učenci
- Spodbuditi javne službe da problem rešujejo skupaj (kmetijstvo, šolstvo, zdravje)
- Poudariti sezonskost in lokalno pridelavo

Trenutno stanje v Sloveniji

- otroci in mladostniki:
  - rast debelosti in prekomerne teže
  - dnevna poraba S&Z pod spodnjo mejo WHO priporočila, le 16,7% mladostnikov uživa S&Z vsaj 1-krat na dan

OŠ: organizirana prehrana:
vedno tudi S&Z

Model SŠS v Sloveniji

- na nacionalni ravni (prijavijo se lahko vse OŠ)
- decentralizirana organizacija razdeljevanja (vsaka šola si sama izbere dobavitelja, zahtevek vlaga šola)
- Razdeljevanje S&Z 1 do 2-krat na teden ali večkrat;
- porcije: povprečno 140 g

Trajanje: od 1.9. 2011 do 24. 6. 2012

(zaradi roka za zadnji zahtevek (1.7.) praviloma šola SŠS zaključi prej)

Uvedba SŠS v šole

- dodatna dobava S&Z za učence
- S&Z iz SŠS kot dodana vrednost: razdeljevanje poleg redne prehrane (ne namesto!)
- obvezne spremljevalne aktivnosti
- IVZ izvaja vrednotenje –(vprašalniki)
- administracija (evidenca, zahtevki...)
- poster

Razlogi za zavrnitve zahtevkov

- v celoti zavrnjena 2 zahtevka ← brez plakata
- delna zavrnitev ← neupravičeni proizvodi
- prepozne vloge zahtevkov

Ali je bila SŠS učinkovita?

Vrednotenje se je izvajalo na več nivojih

Osnovno vrednotenje (vsako leto):

- ŠOLA: - vprašalnik – načrt izvedbe sheme (odprtega tipa), 212 načrtov
- spletni vprašalnik za odgovorne osebe SŠS (odprto-zaprtega tipa). 194 odgovornih je odgovorilo na vprašalnik.
- UČENCI, UČENKE: spletni vprašalnik, izveden dvakrat: v jeseni (1. krog) ter spomladi (2. krog). Po kriterijih vključevanja je bilo analiziranih 10.703 vprašalnikov učencev šol sodelujočih v SŠS

Poglobljeno vrednotenje (vsakih 5 leti):

- DODATNI POGLOBLJENI VPRAŠALNIK ZA UČENCE S PRIKLICEM 24-urnega JEDILNIKA PREJŠNJEGA DNE(24-urni recall). Na vzorcu 10 šol. Izveden dvakrat: jeseni in spomladi
- VPRAŠALNIK ZA STARŠE na vzorcu 10 šol, vključeni starši otrok (334)
- VPRAŠALNIK ZA UČITELJE na vzorcu 10 šol, vključeni učitelji iz učiteljskega aktiva (314)

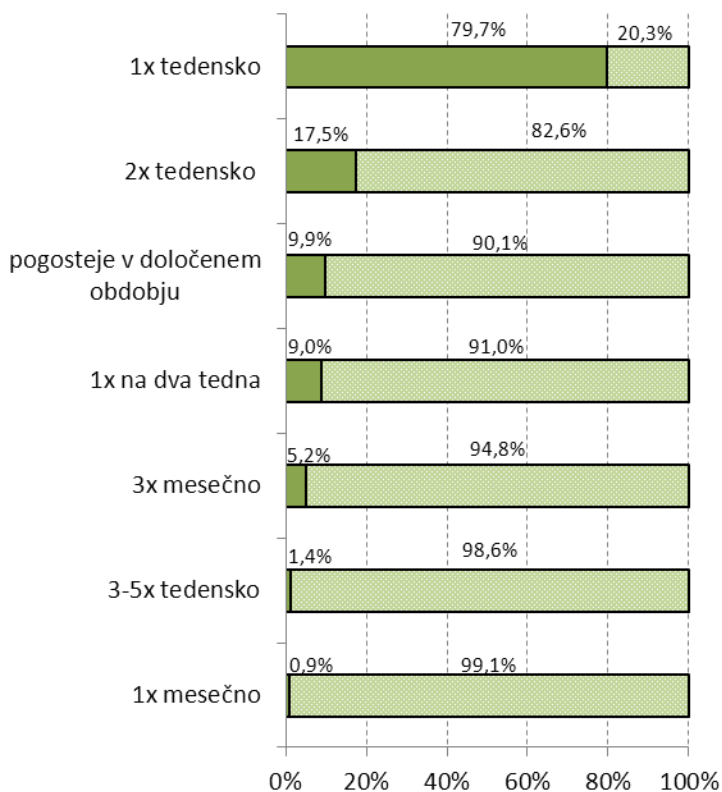
Nivo šole

1. Načrt šole (šole poslale jeseni 2010)
2. vprašalnik za odgovorno osebo (pomlad 2011)

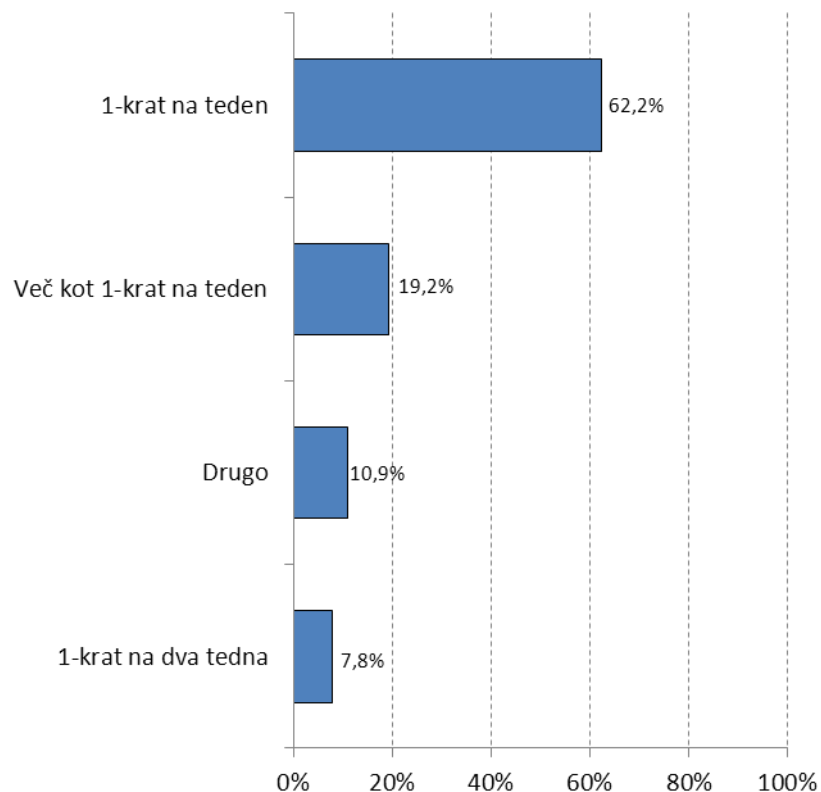
Pogostost delitve SZ

Načrt

n=212

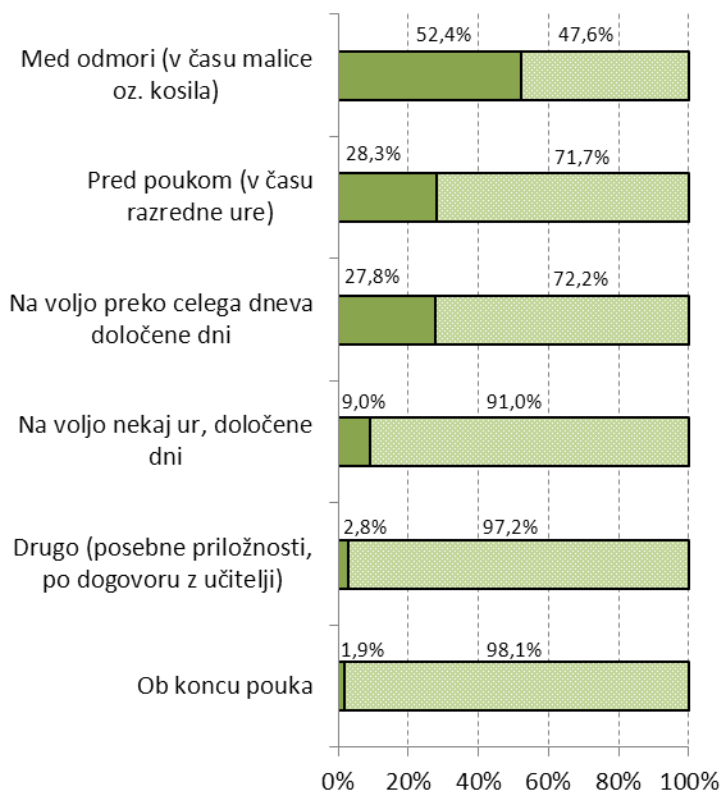
Izvedeno

N=193

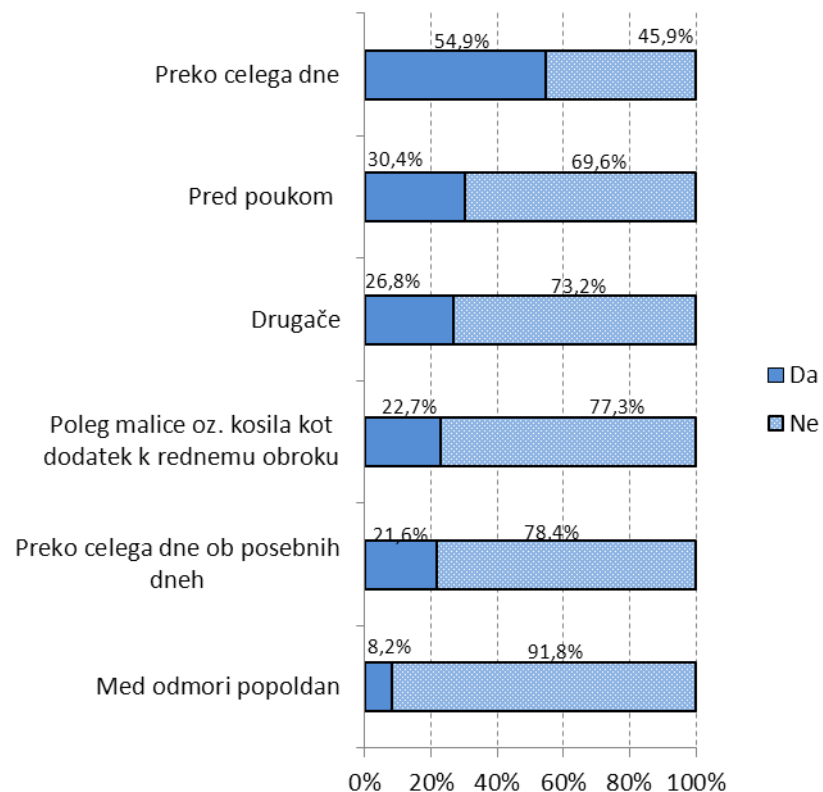
Čas razdeljevanja SZ na šoli

Načrt

n=212

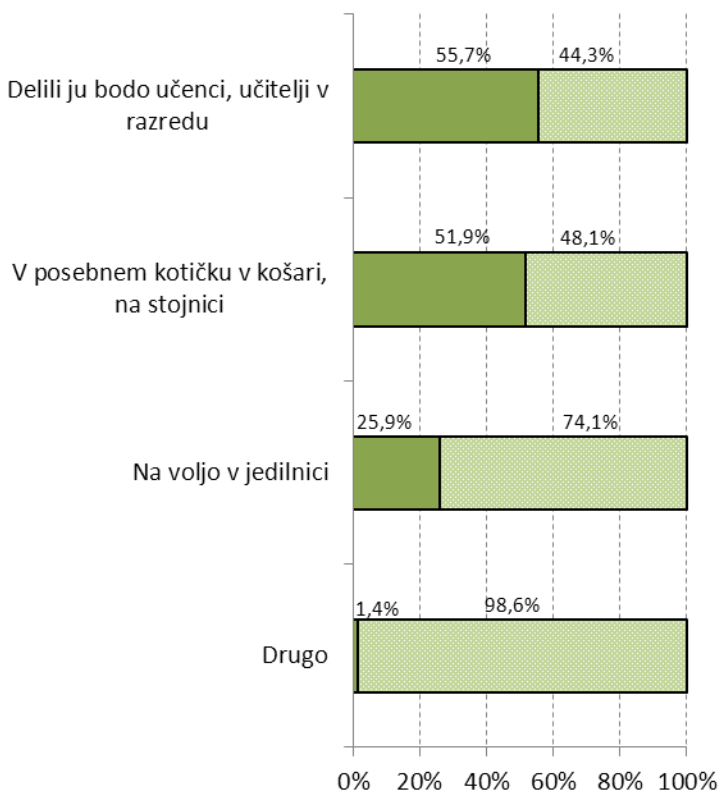
Izvedeno

n=194

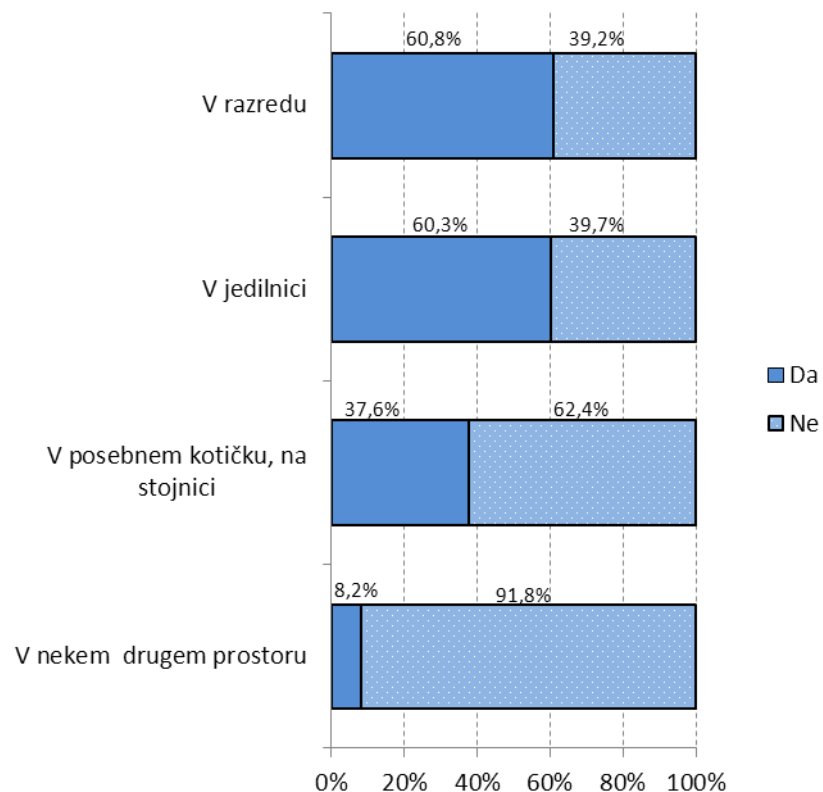
Mesto delitve SZ na šoli

Načrt

n=207

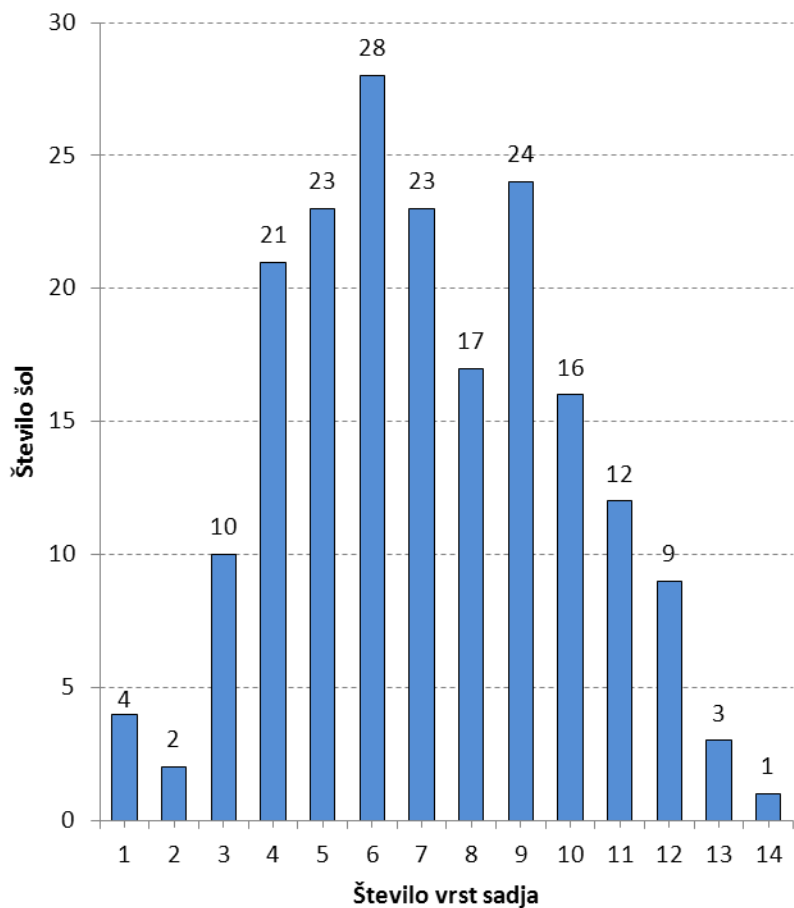
Izvedeno

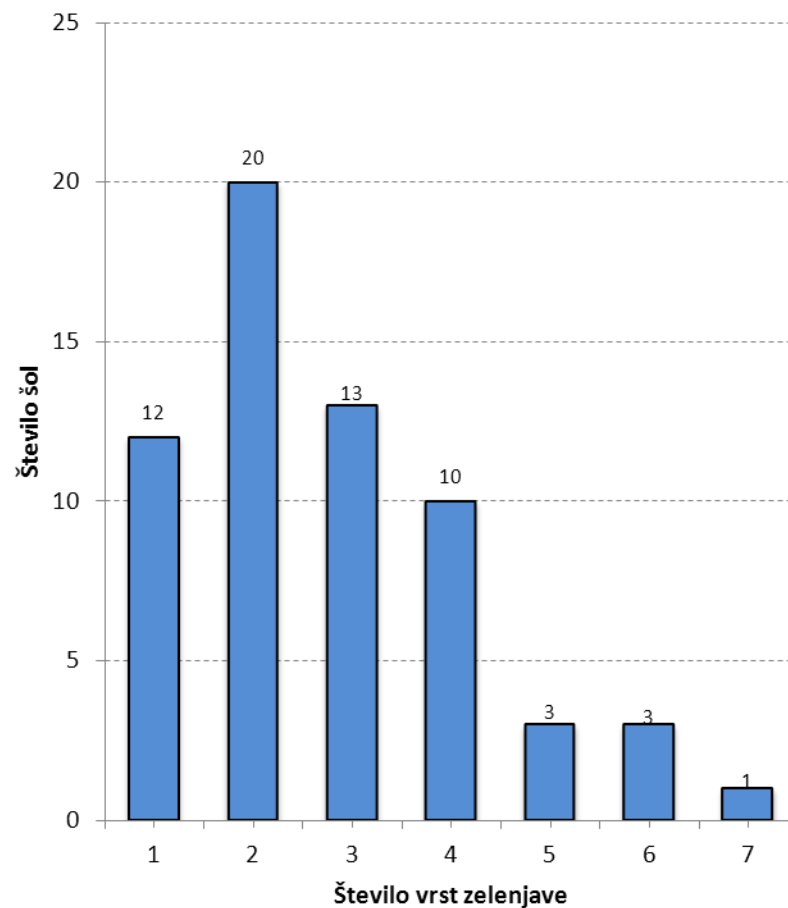
n=194

Pestrost ponudbe - izvedba

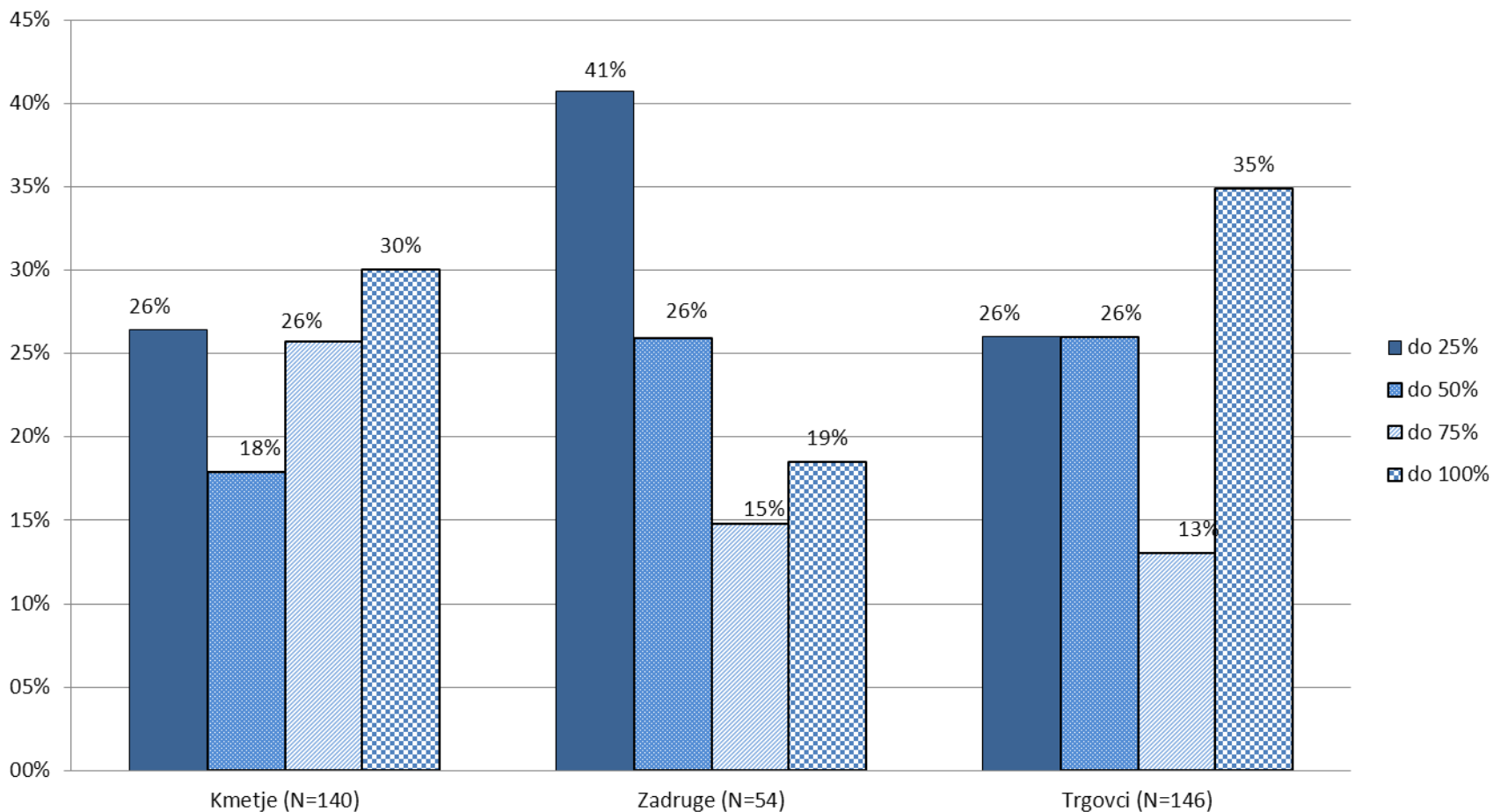

n=193

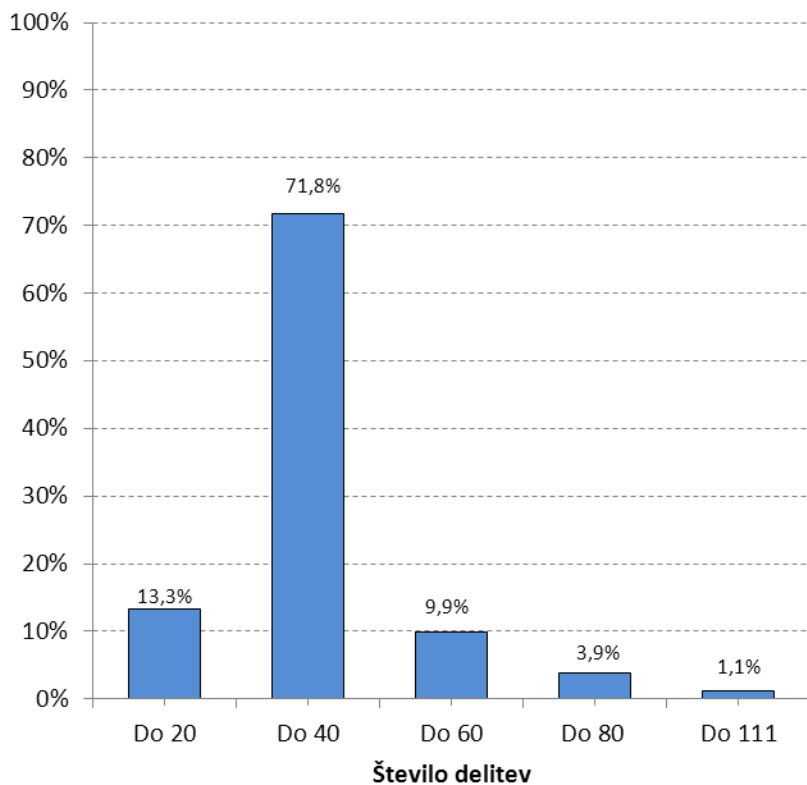
n=173

Delež nabav pri dobaviteljih S in Z glede na število vseh nabav šole vključene v SŠS

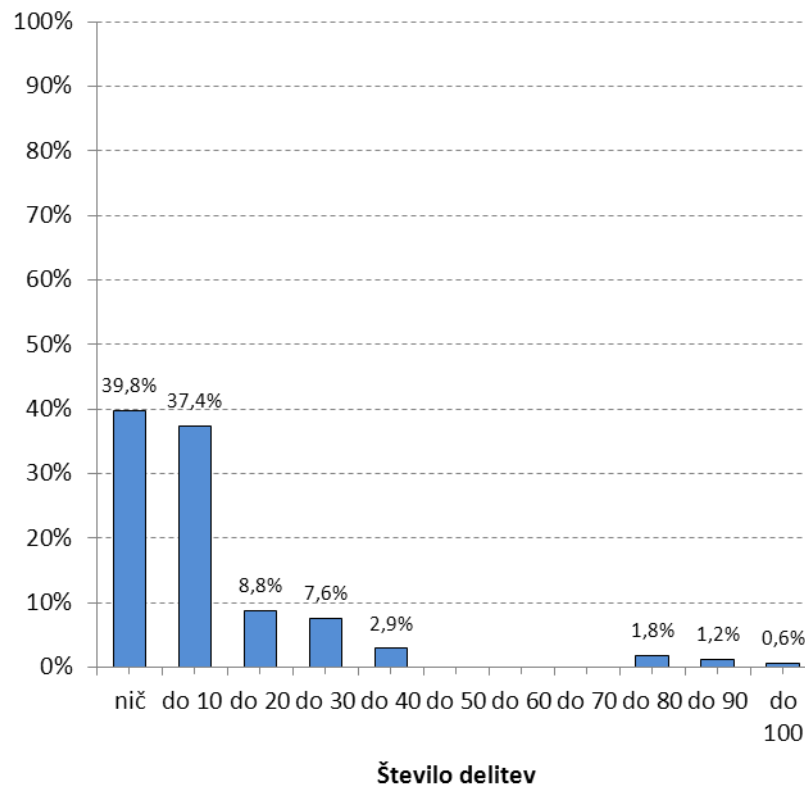
Delež in vrsta delitev - izvedba

Delež delitev

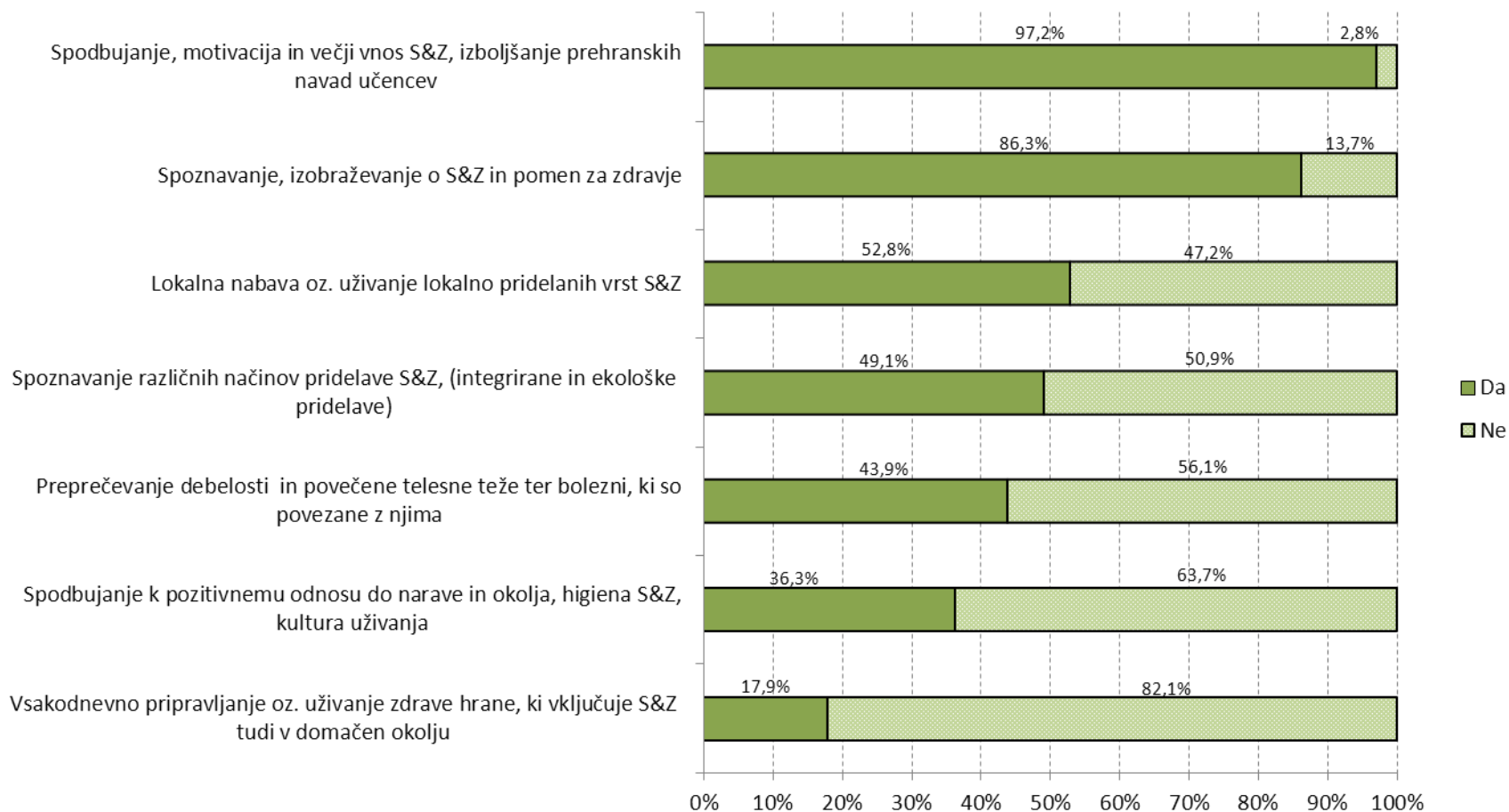
N=194

Delež ekološkega S in Z

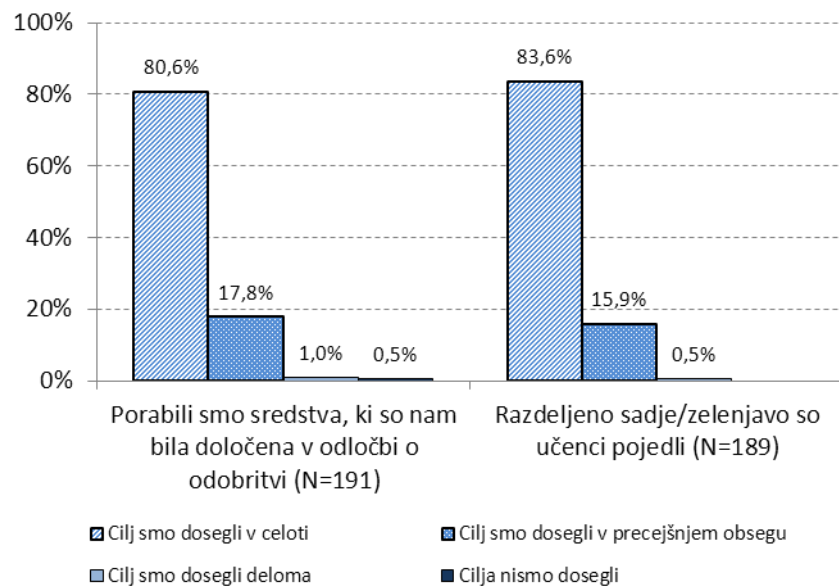
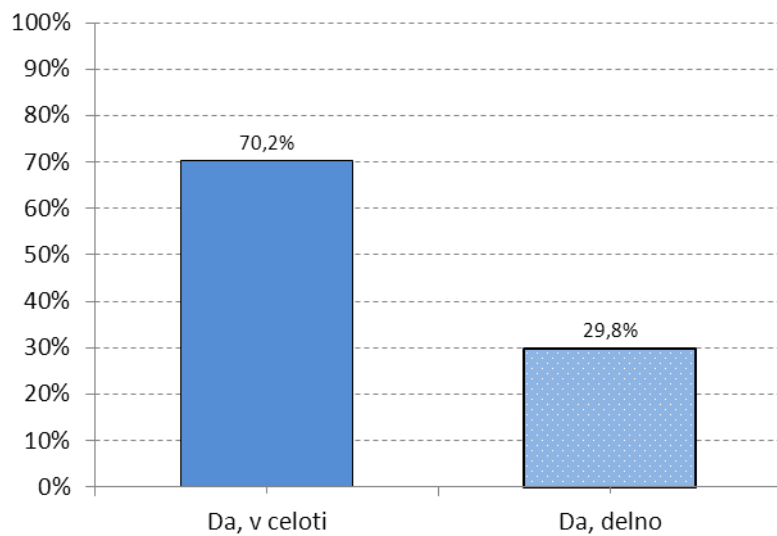

N=194

Namen in cilji- načrt

Namen in cilji - izvedba

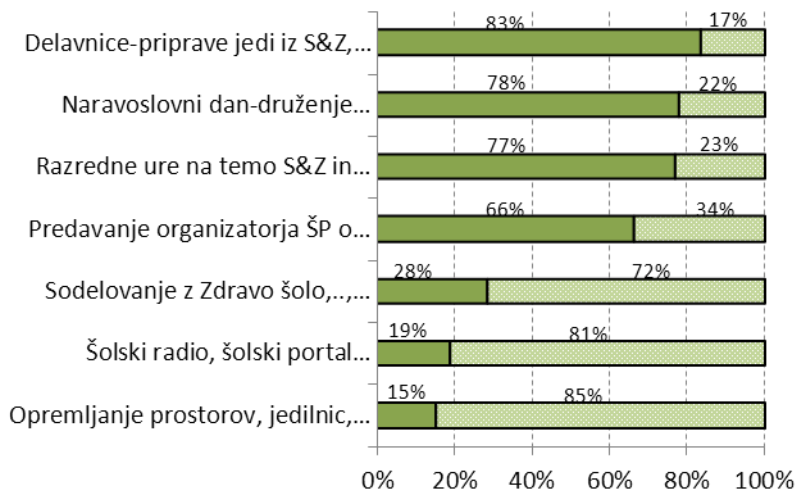

N=194

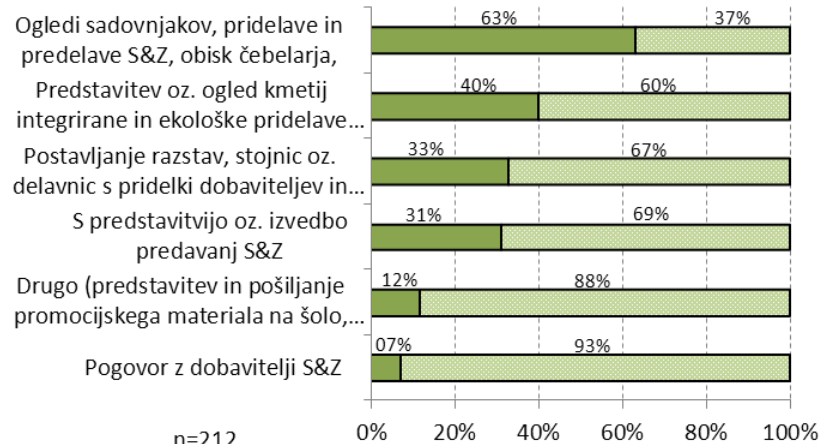
Spremljevalne dejavnosti –načrt

Izobraževalne dejavnosti – učenci, delavci šole in starši

Promocijske dejavnosti-učenci, delavci šole, starši

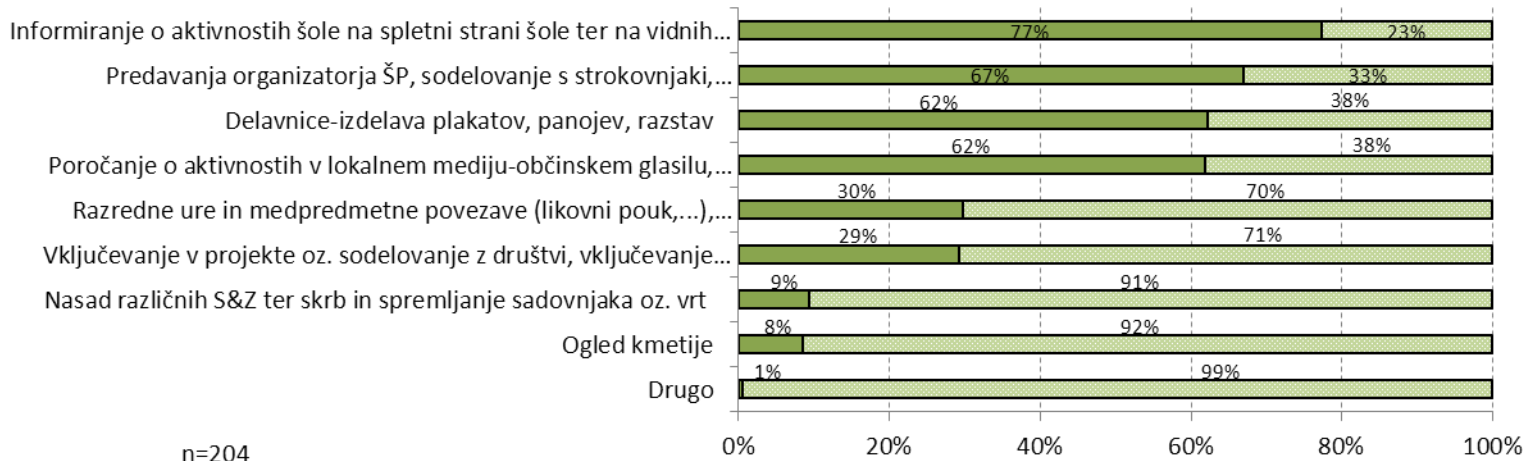

n=212

n=212

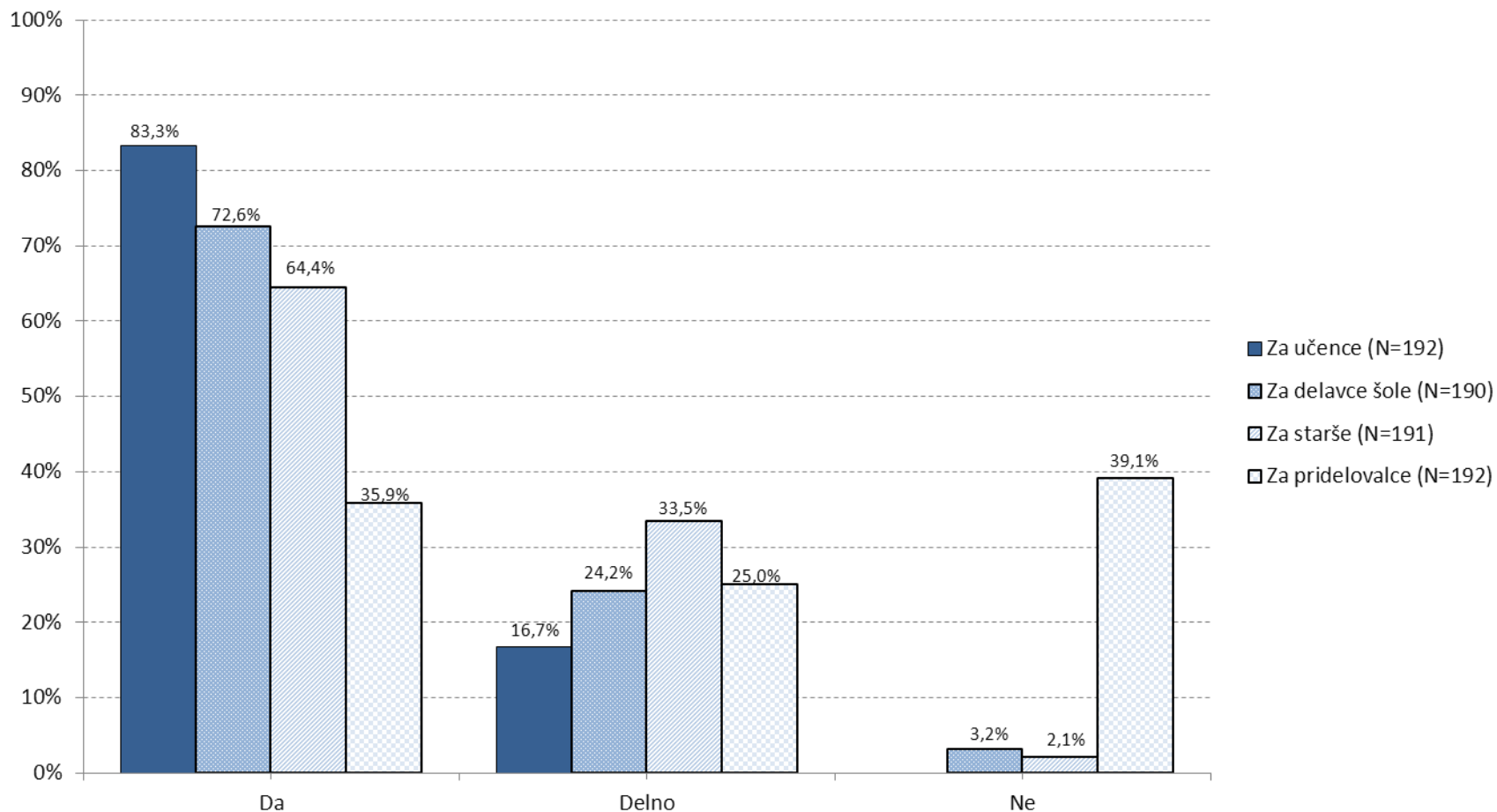
Vključevanje pridelovalcev

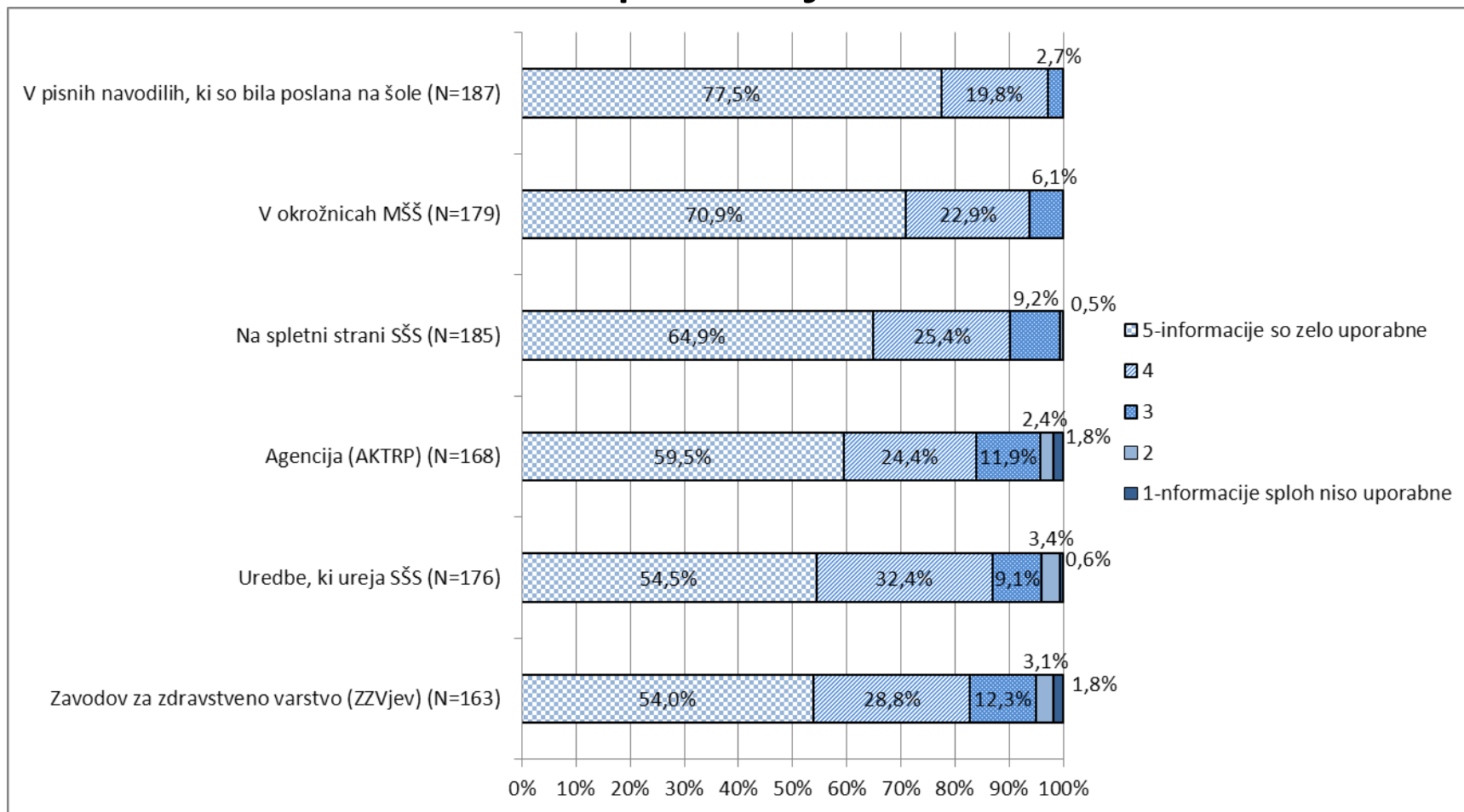
n=204

Spremljevalne dejavnosti - izvedba

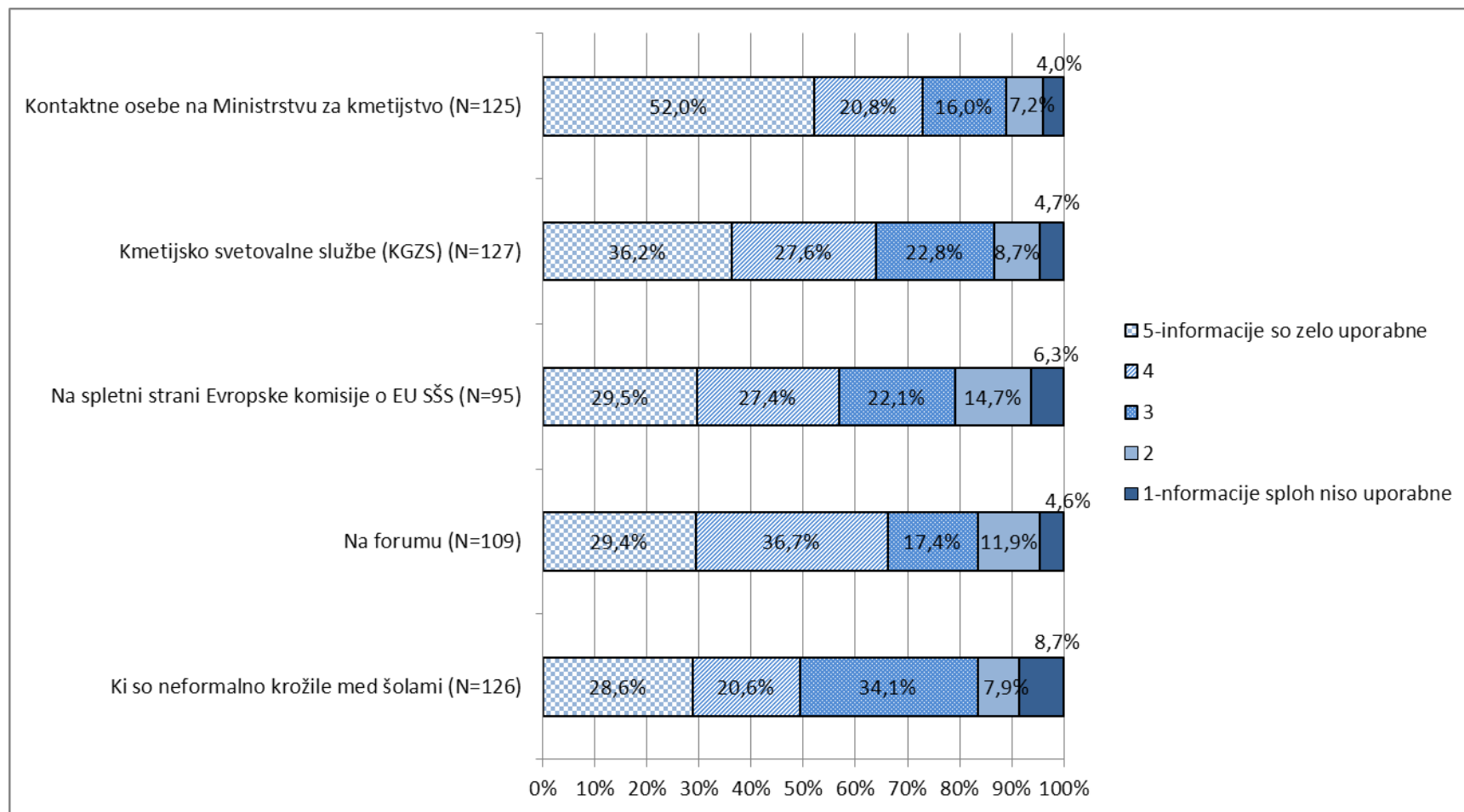

Delež najbolj uporabnih informacij, ki so jih šole uporabljale

Delež uporabnih informacij, ki so jih šole uporabljale - nadaljevanje

Nivo učencev in učenk

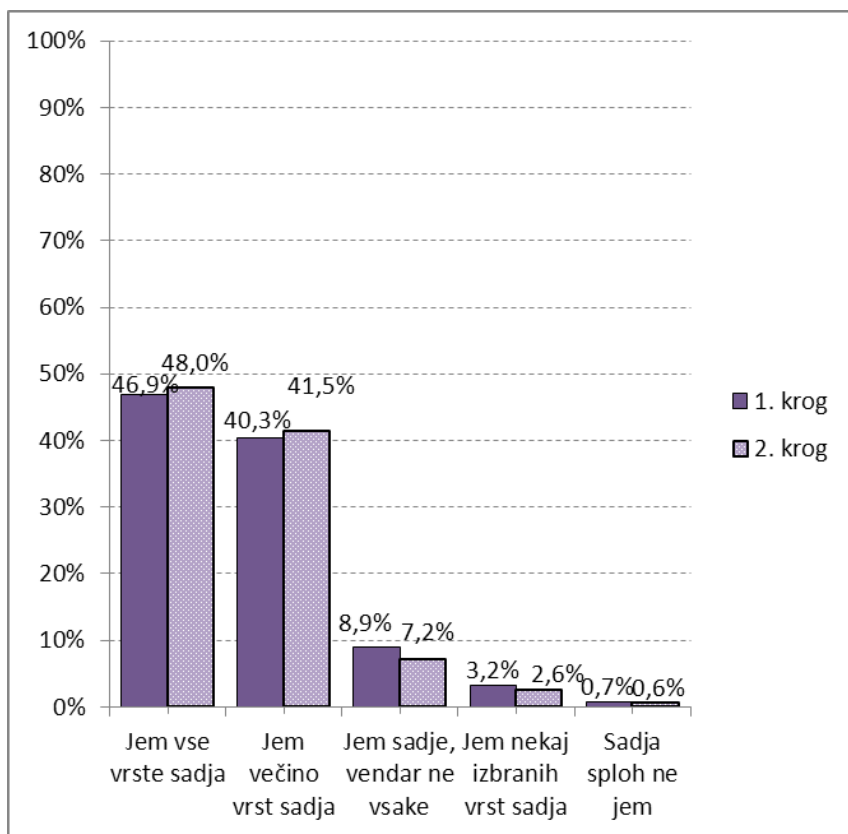
Spletna anketa:

1 krog (jesen 2010)

2 krog (pomlad 2011)

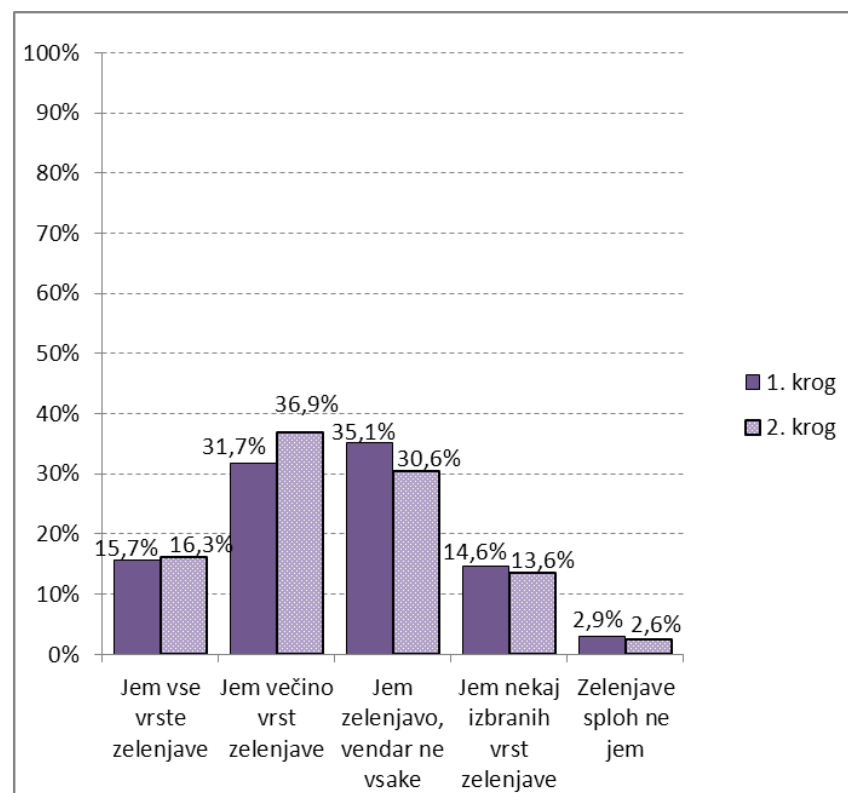
Odnos do uživanja S in Z – ali radi jeste S /Z?

Sadje

n1=10.606, n2=10.498, p<0,001

Zelenjava

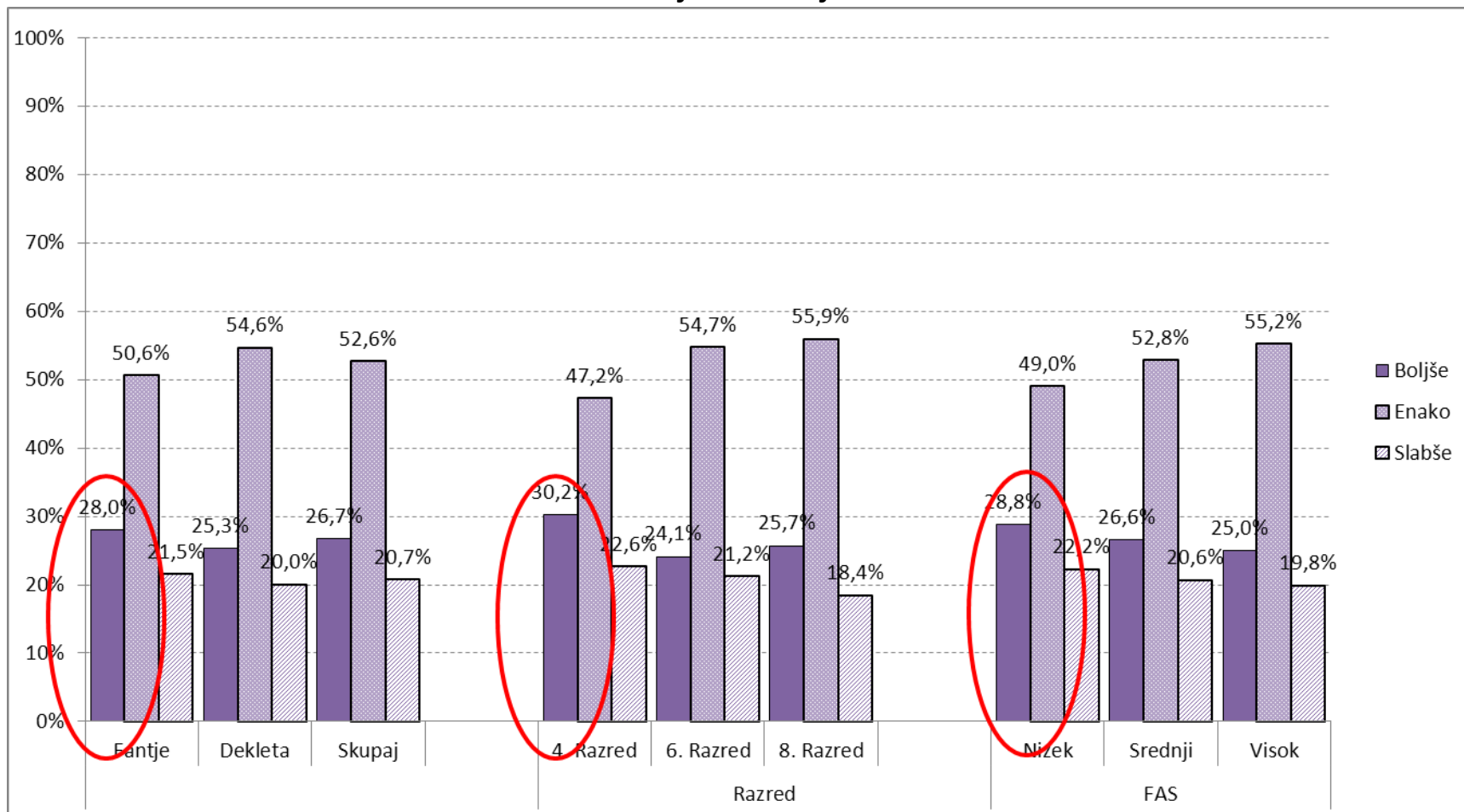

n1=10.651, n2=10.681, p<0,001

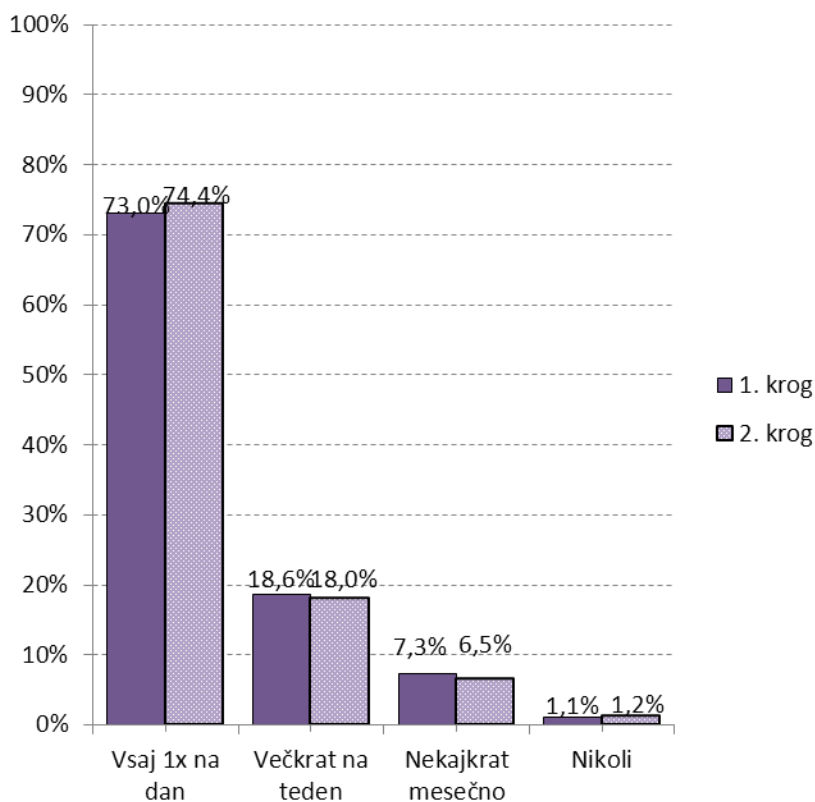
Premik – Kako so učenci spreminjali svoje odgovore iz 1. v 2. krog na vprašanje:

Ali rad ješ zelenjavo?

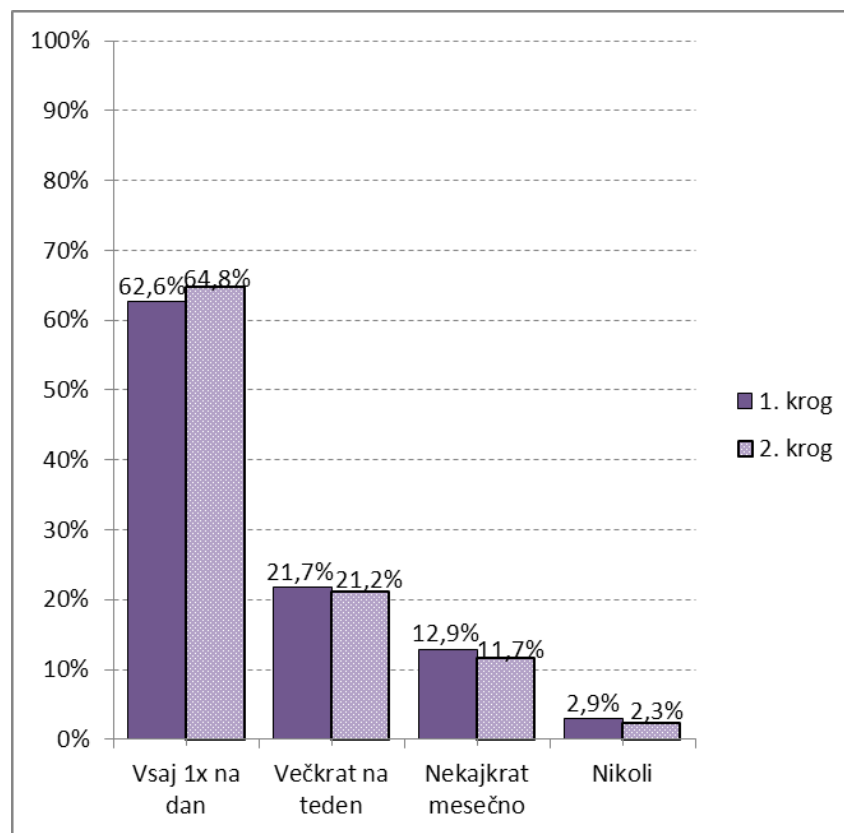
Pogostost uživanja S in Z - med tednom

Sadje

n1=10.525, n2=10.477 p=0,045

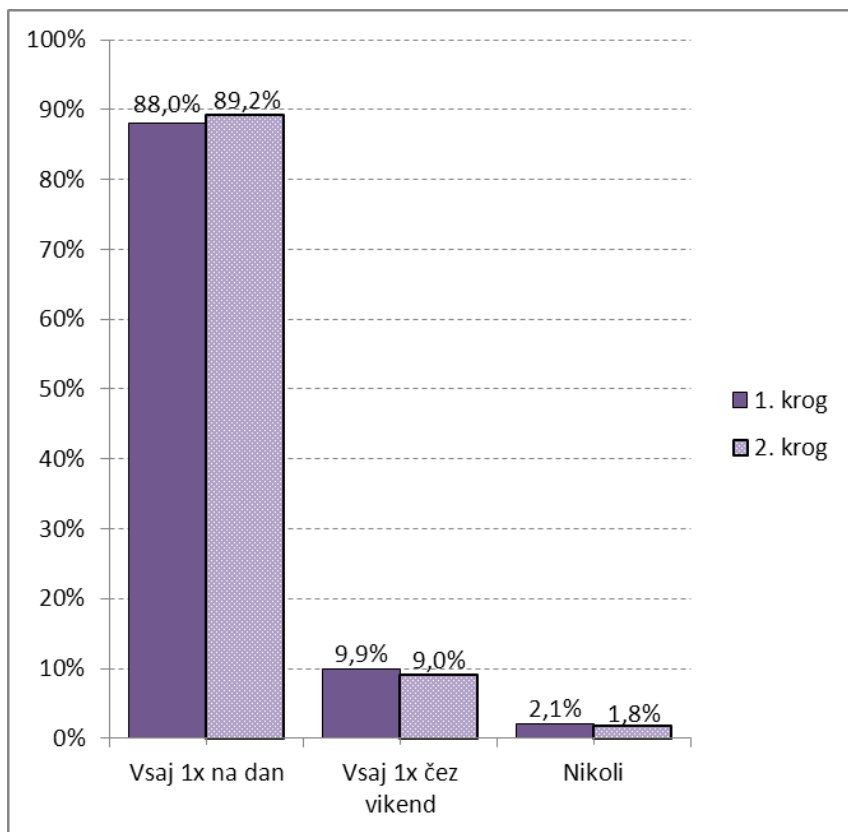
Zelenjava

n1=10.272, n2=10.297, p=0,01

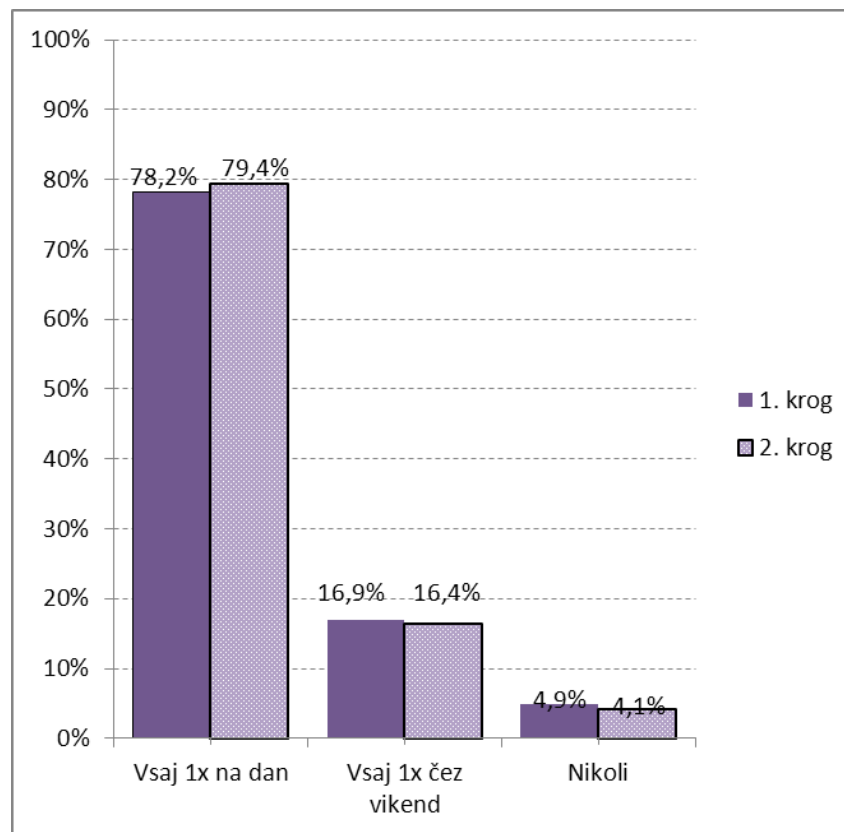
Uživanje S in Z - med vikendom

Sadje

n1=10.486, n2=10.445, p=0,025

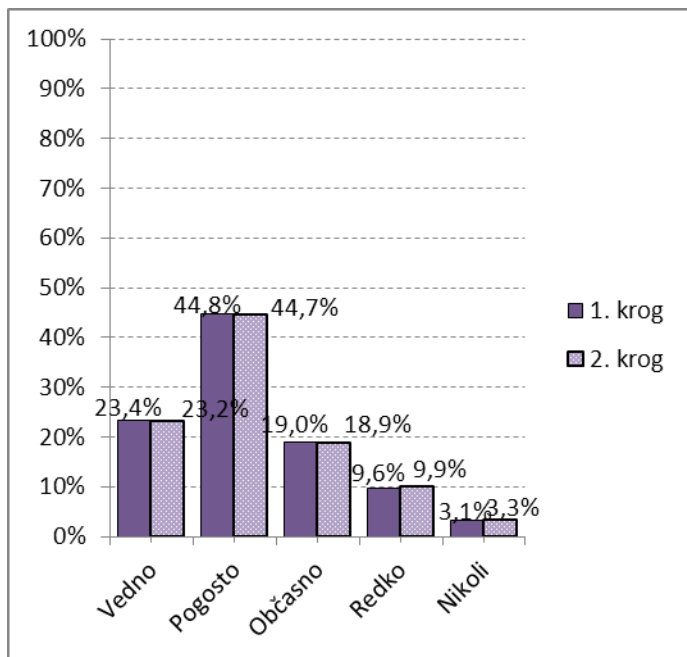
Zelenjava

n1=10.213, n2=10.234, p=0,015

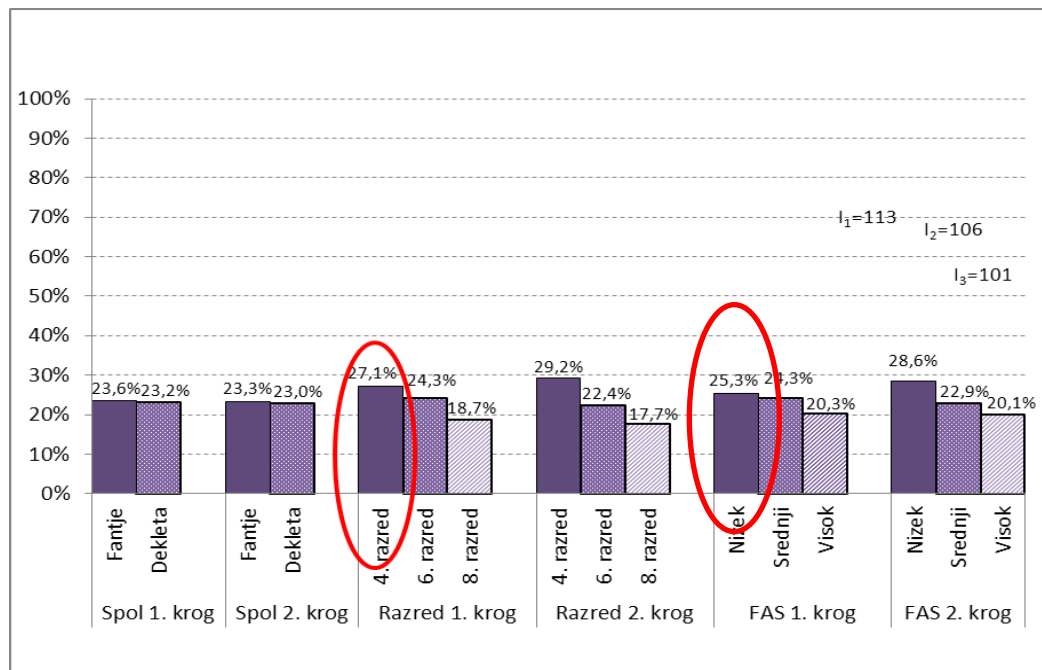
Uživanje S in Z v šoli

Skupaj

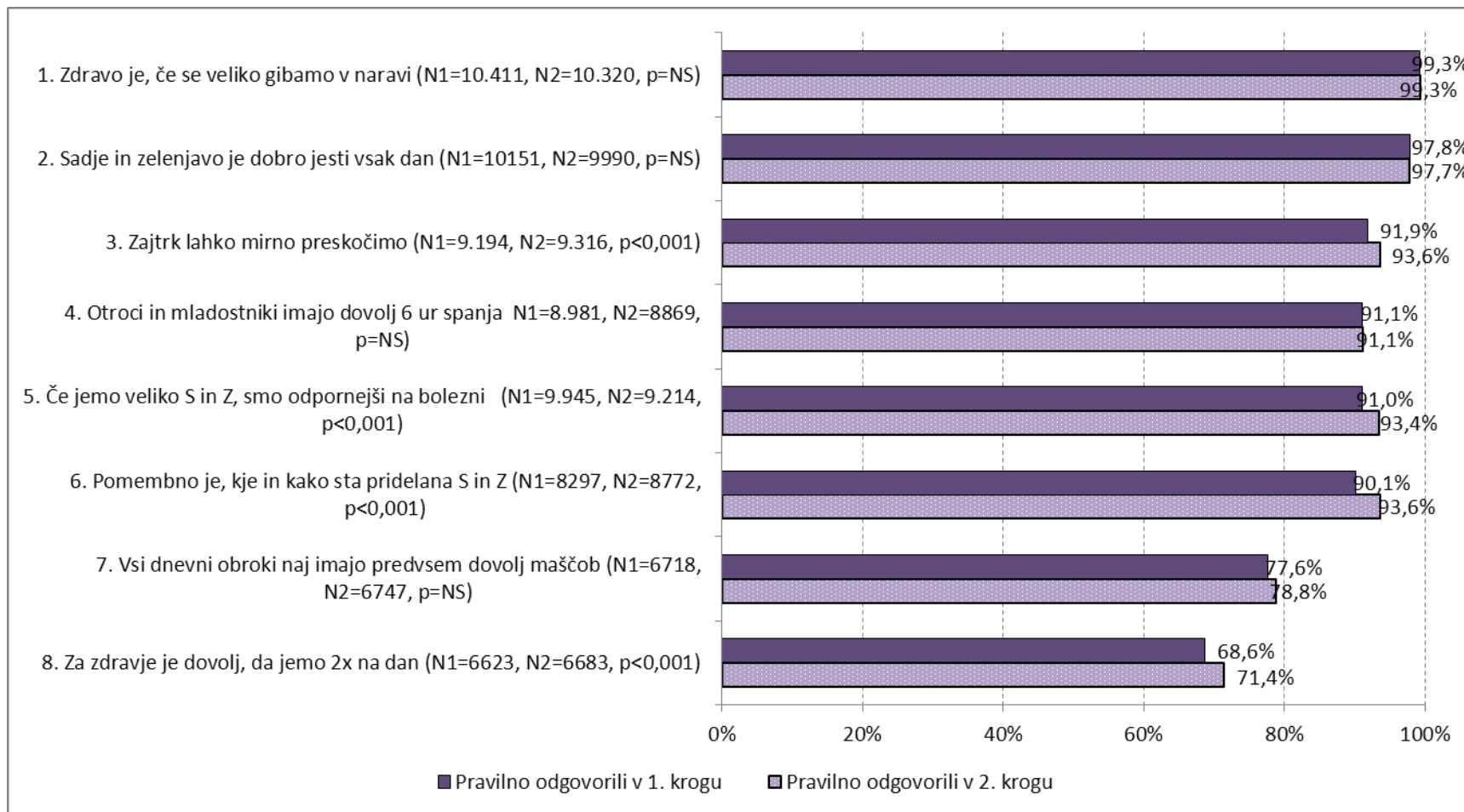

n1=10.560, n2=10.454, p=NS

Učenci/ke, ki VEDNO uživajo S in Z v šoli glede na spol, razred in FAS

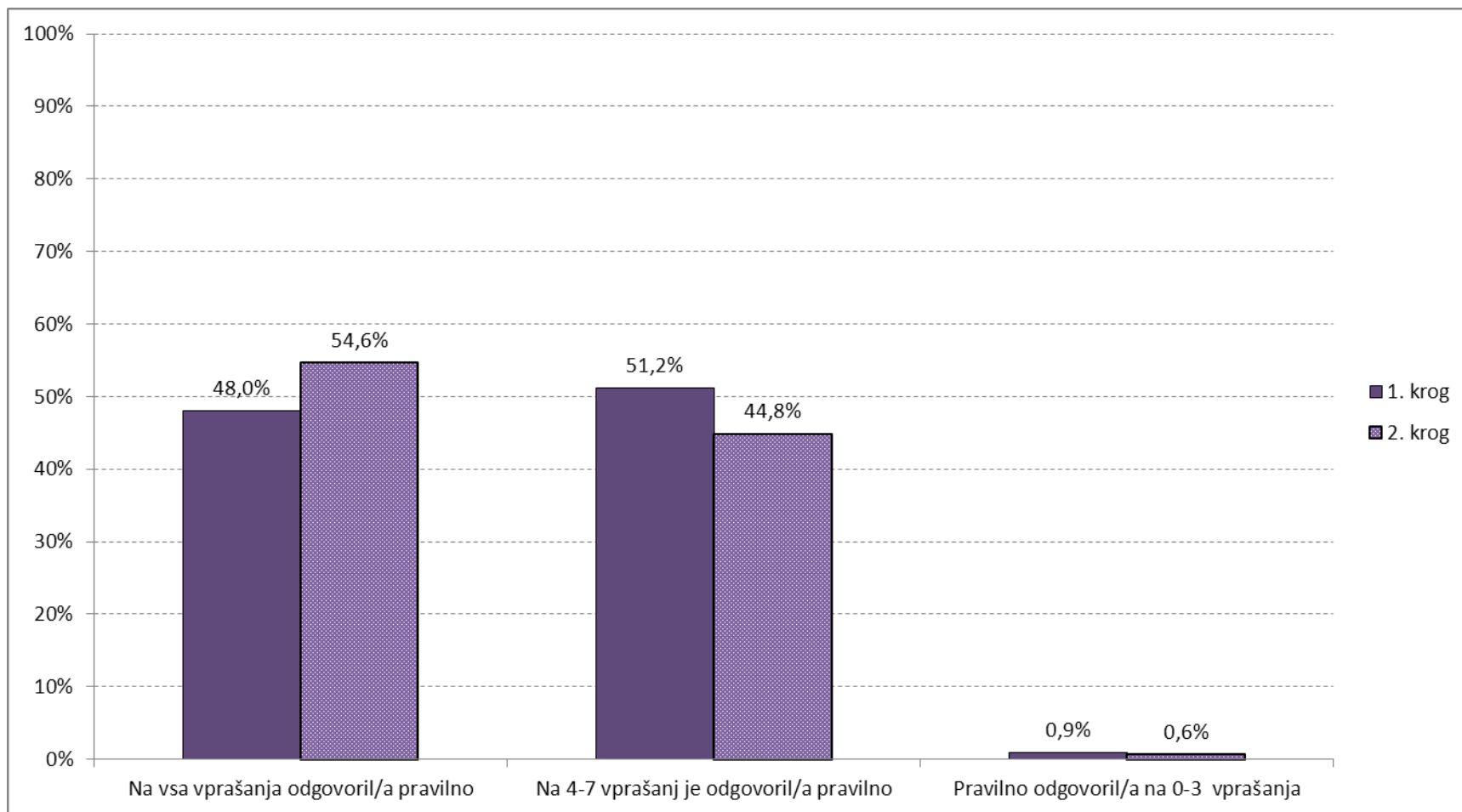

Znanja in prepričanja o zdravju in zdravem vedenju

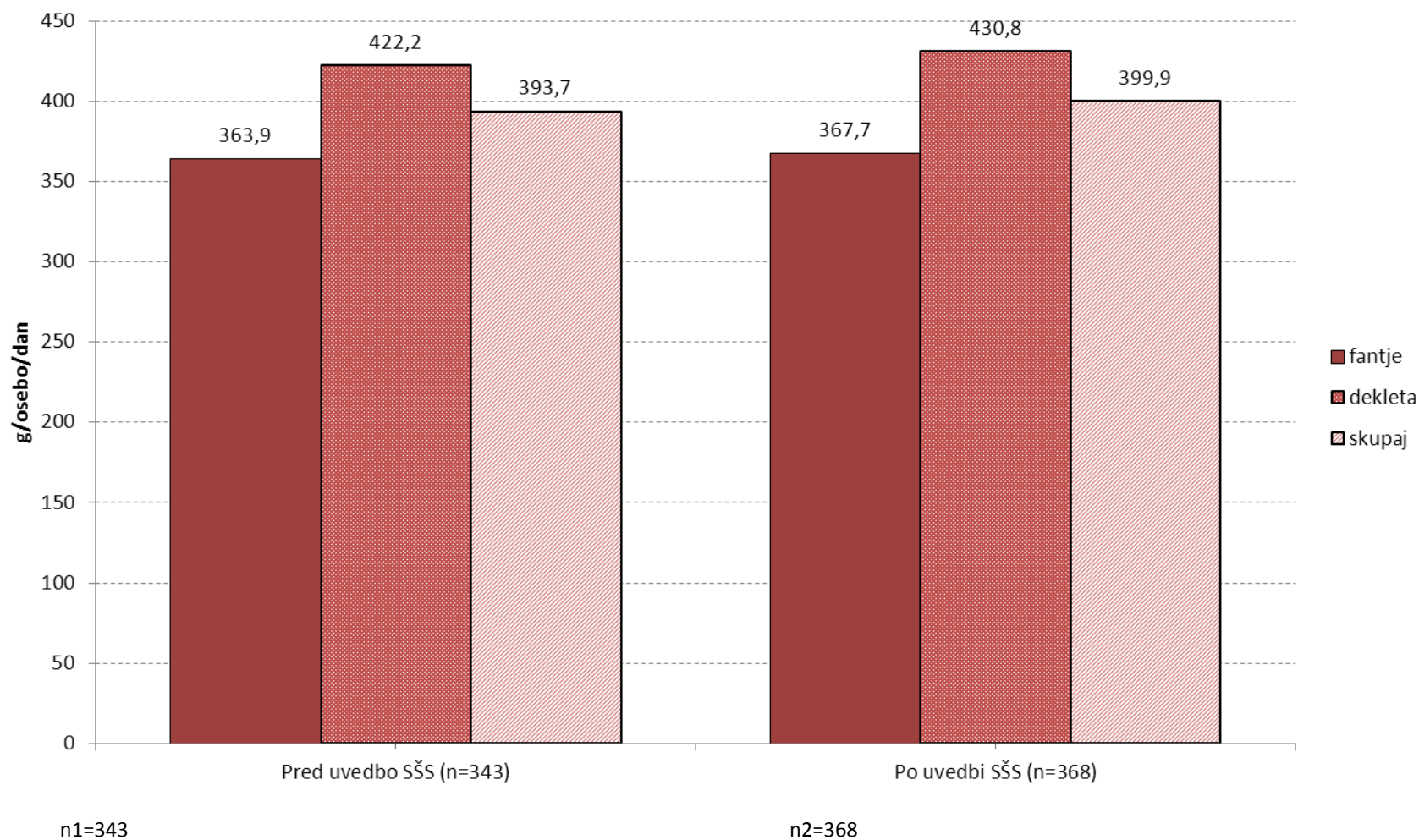

Znanja in prepričanja o zdravju in zdravem vedenju

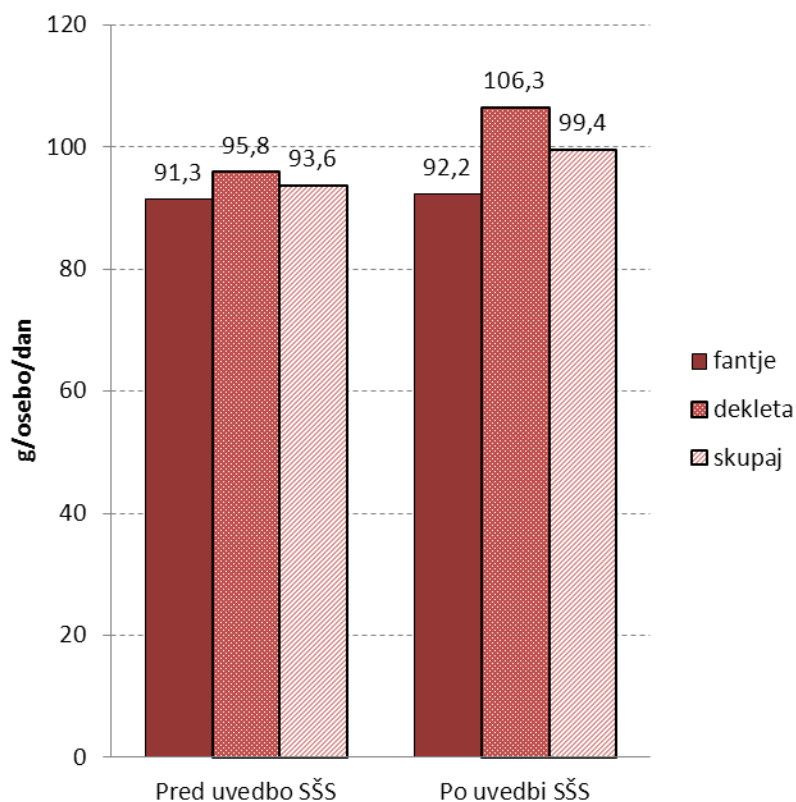
n1=6621, n2=6529 p<0,001

24-urni jedilnik prejšnjega dne – uživanje S in Z (poglobljena analiza na vzorcu 9 šol)

24-urni jedilnik prejšnjega dne

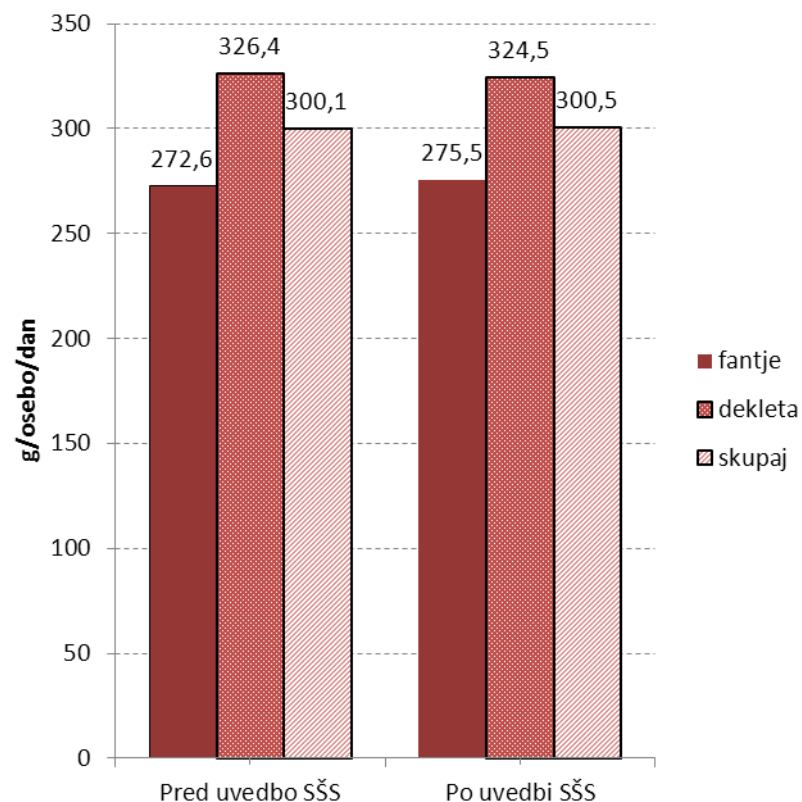
Zelenjava

n1=343

n2=368

Sadje

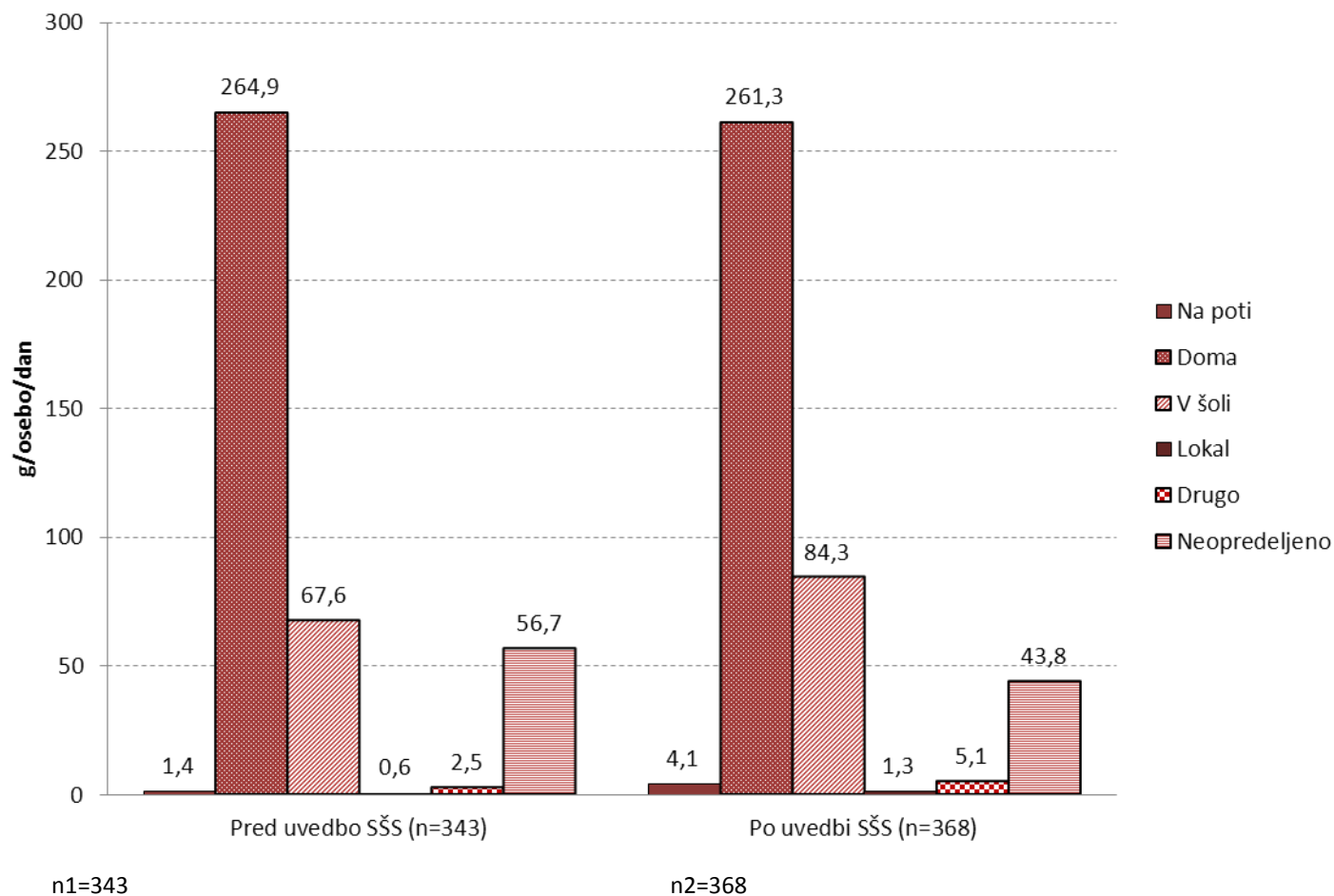

n1=343

n2=368

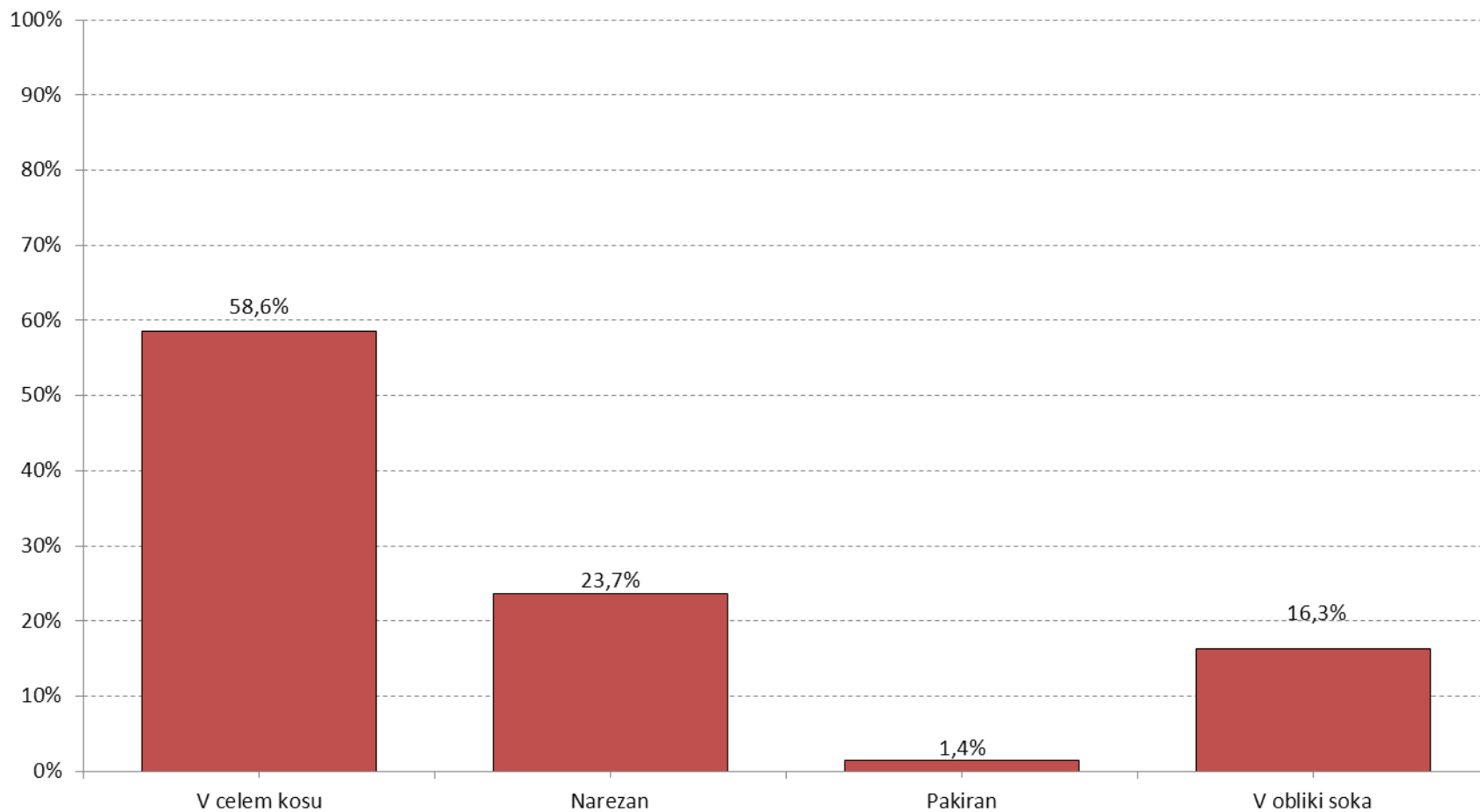
24-urni jedilnik prejšnjega dne

S in Z glede na okolje, kjer ju učenci/ke uživajo

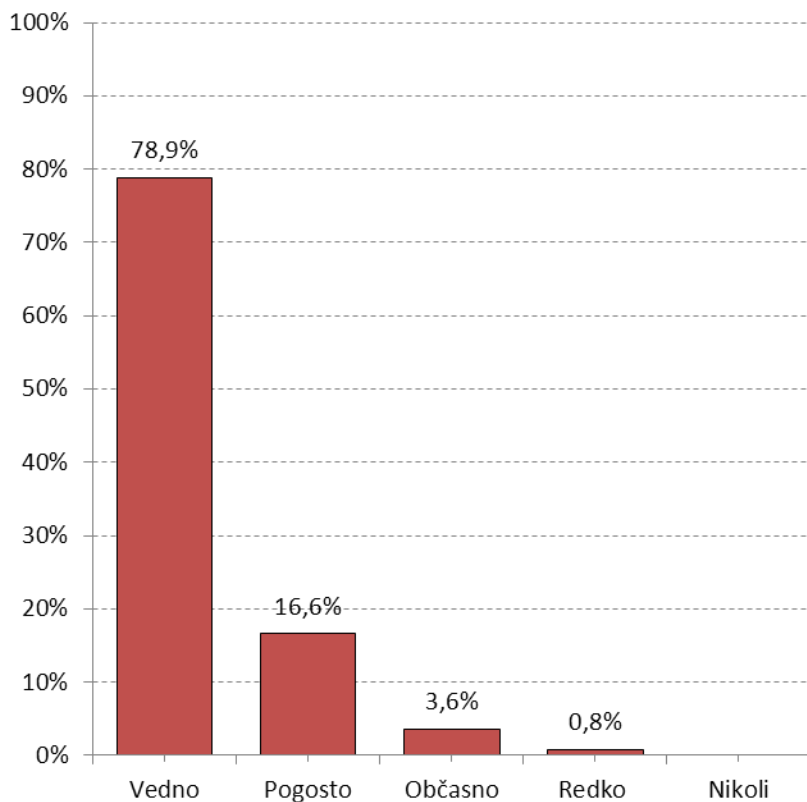
Kako želijo učenci prejemati S in Z v šoli

n=355

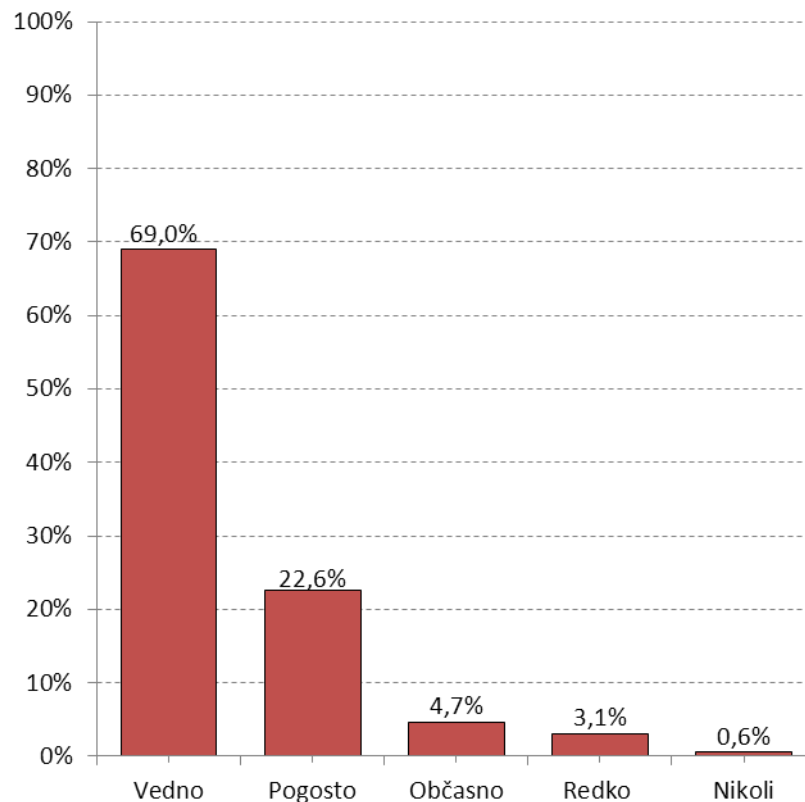
Razpoložljivost S in Z doma (lastna ocena)

Sadje

n=361

Zelenjava

n=358

IVZ

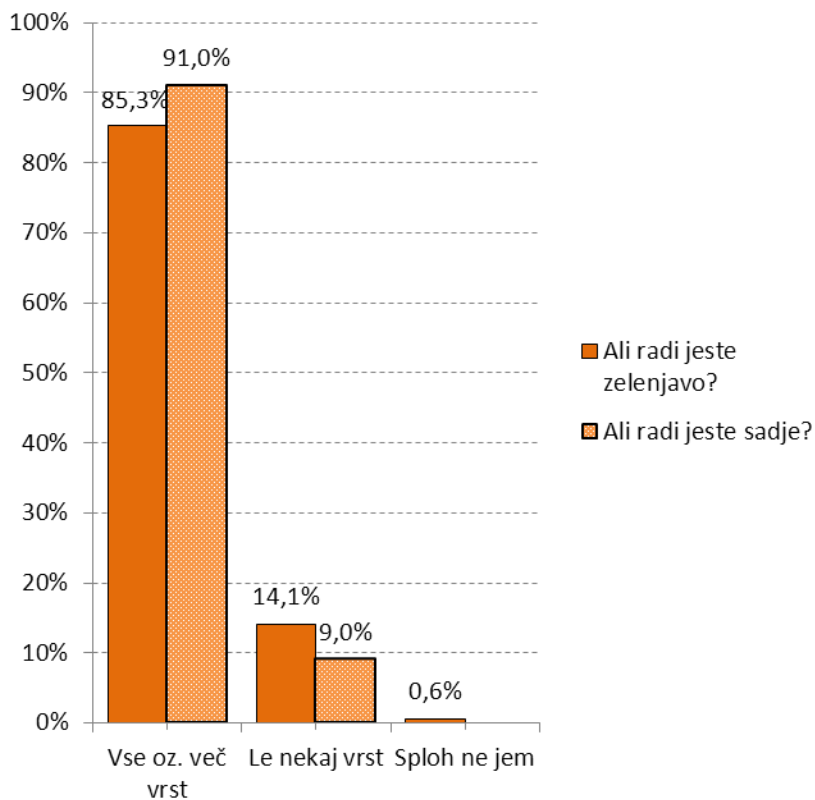
INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA
REPUBLIKE SLOVENIJE

Nivo pomembnih oseb – STARŠI in UČITELJI

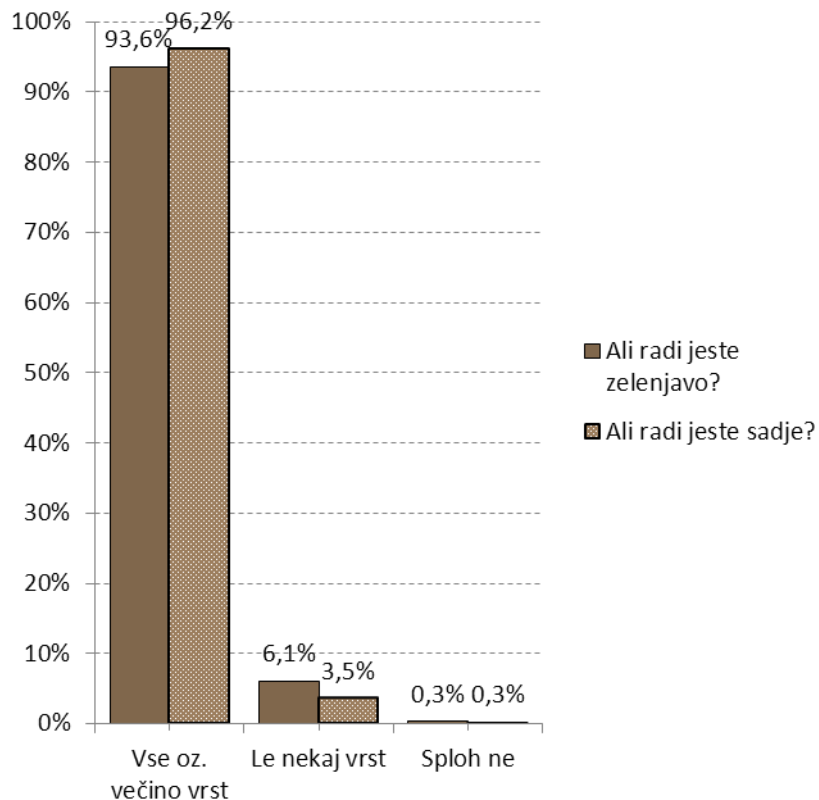
Odnos do uživanja S in Z

Starši

n=334

Učitelji

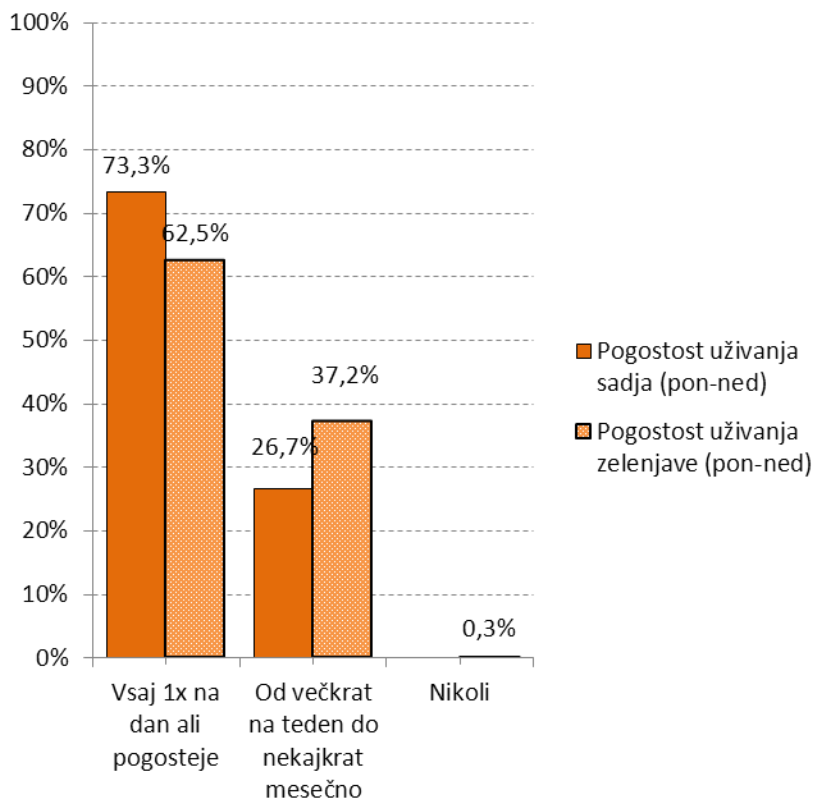

n=314

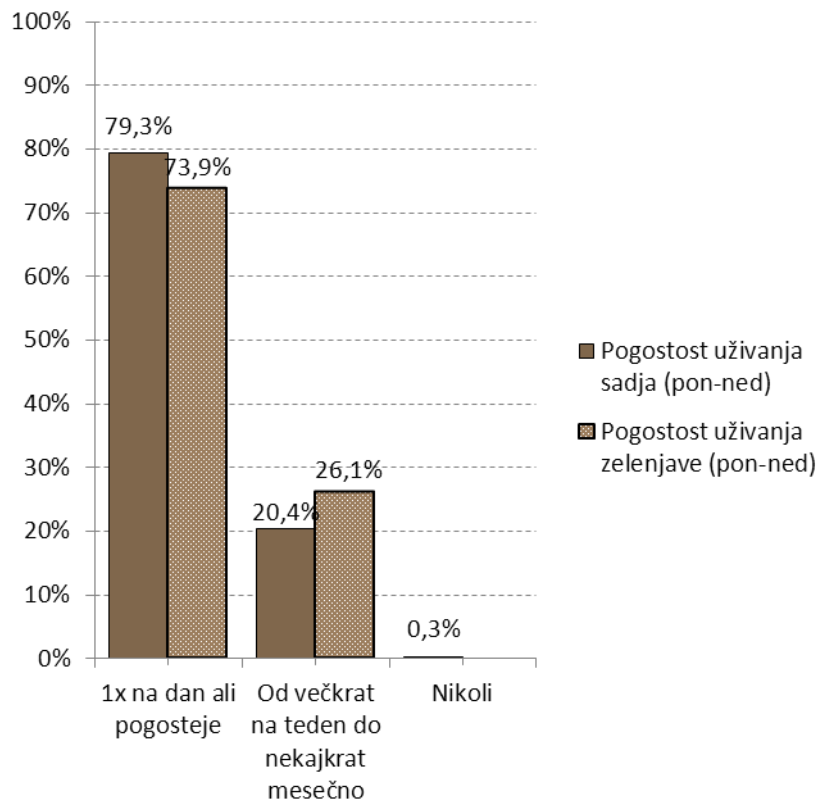
Pogostost uživanja S in Z

Starši

n(S)=326, n(Z)=328

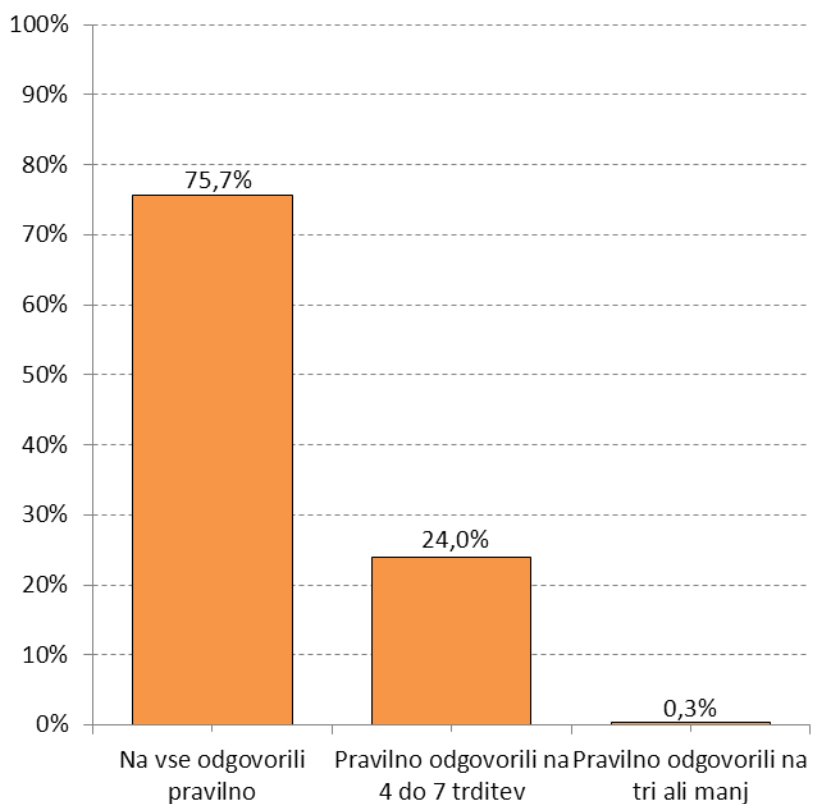
Učitelji

n=314

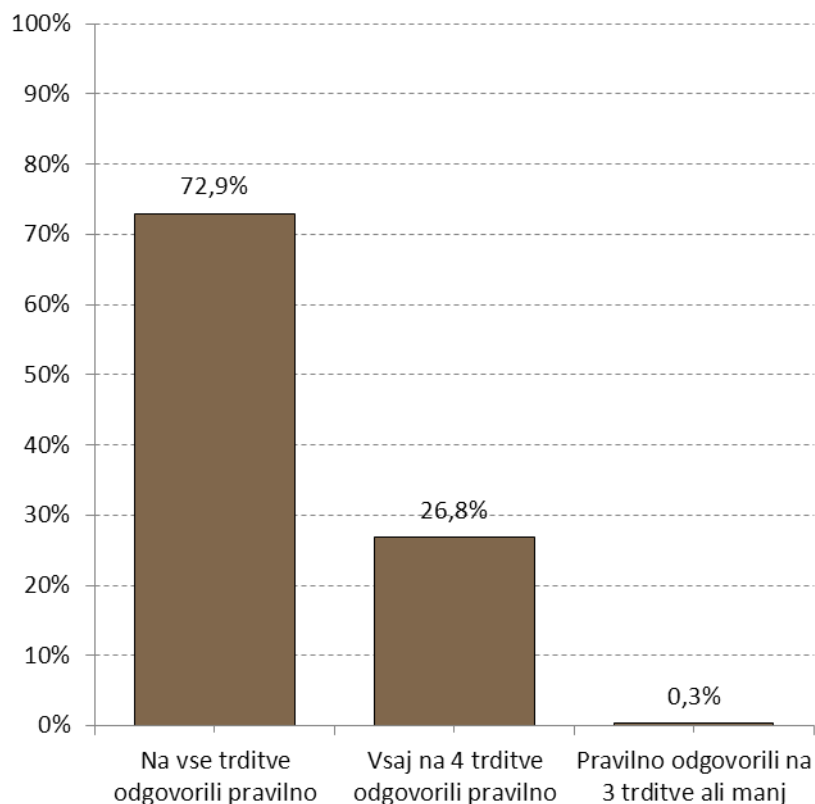
Znanje in prepričanja o zdravju in zdravem vedenju

Starši

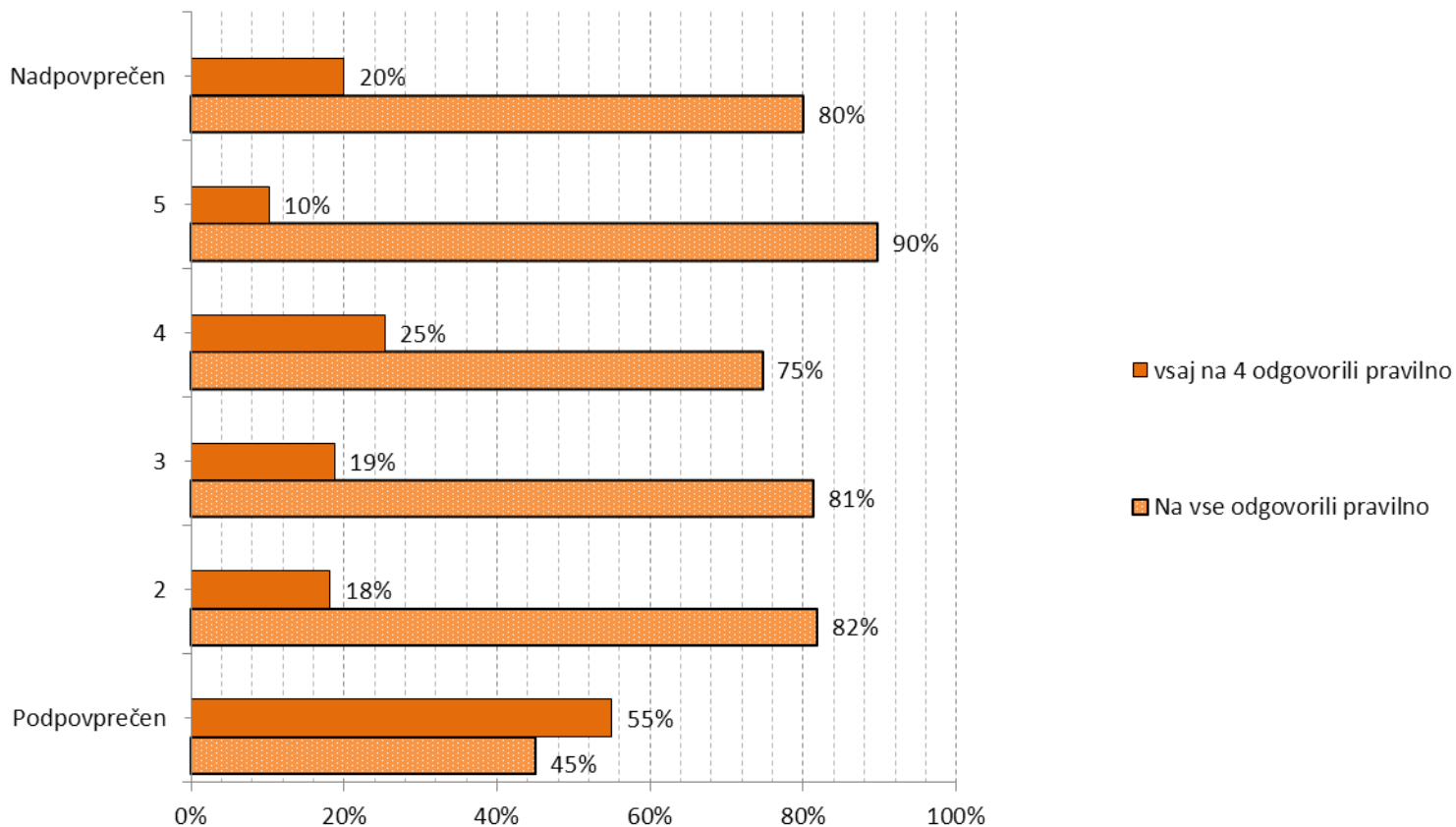
n=334

Učitelji

n=314

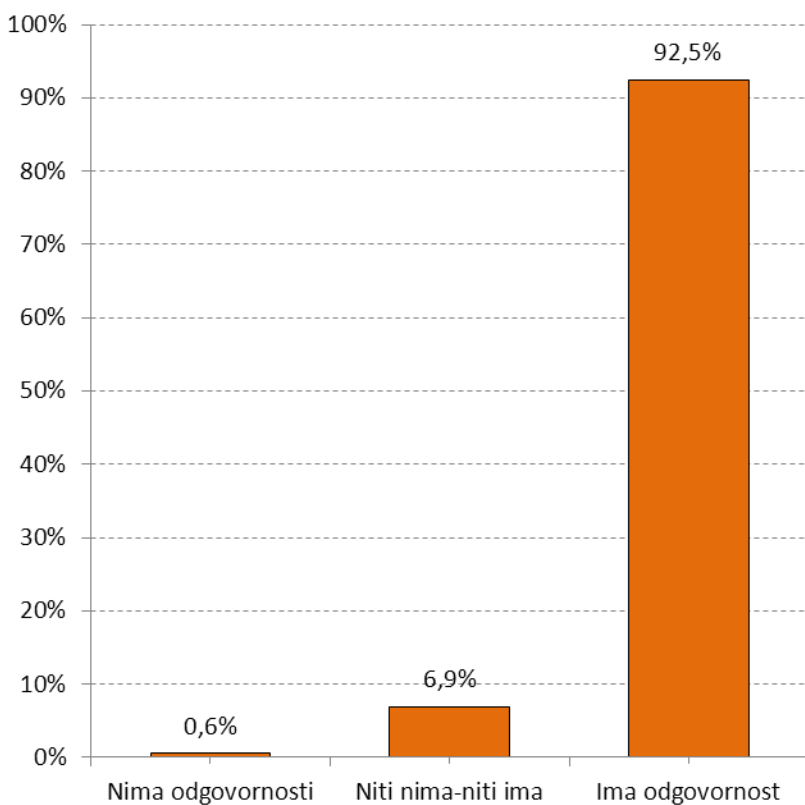
Zdravstveno znanje in prepričanja glede na subjektivno oceno materialnega standarda - starši

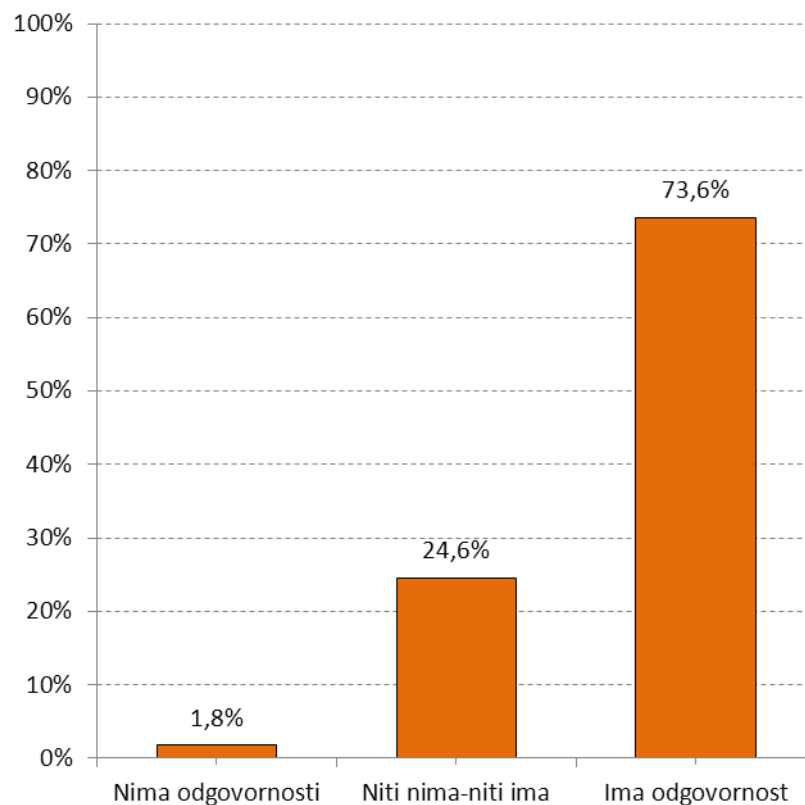
n=268, p=0,007

Mnenje staršev o odgovornosti družine/šole pri prehrani otrok

Družina

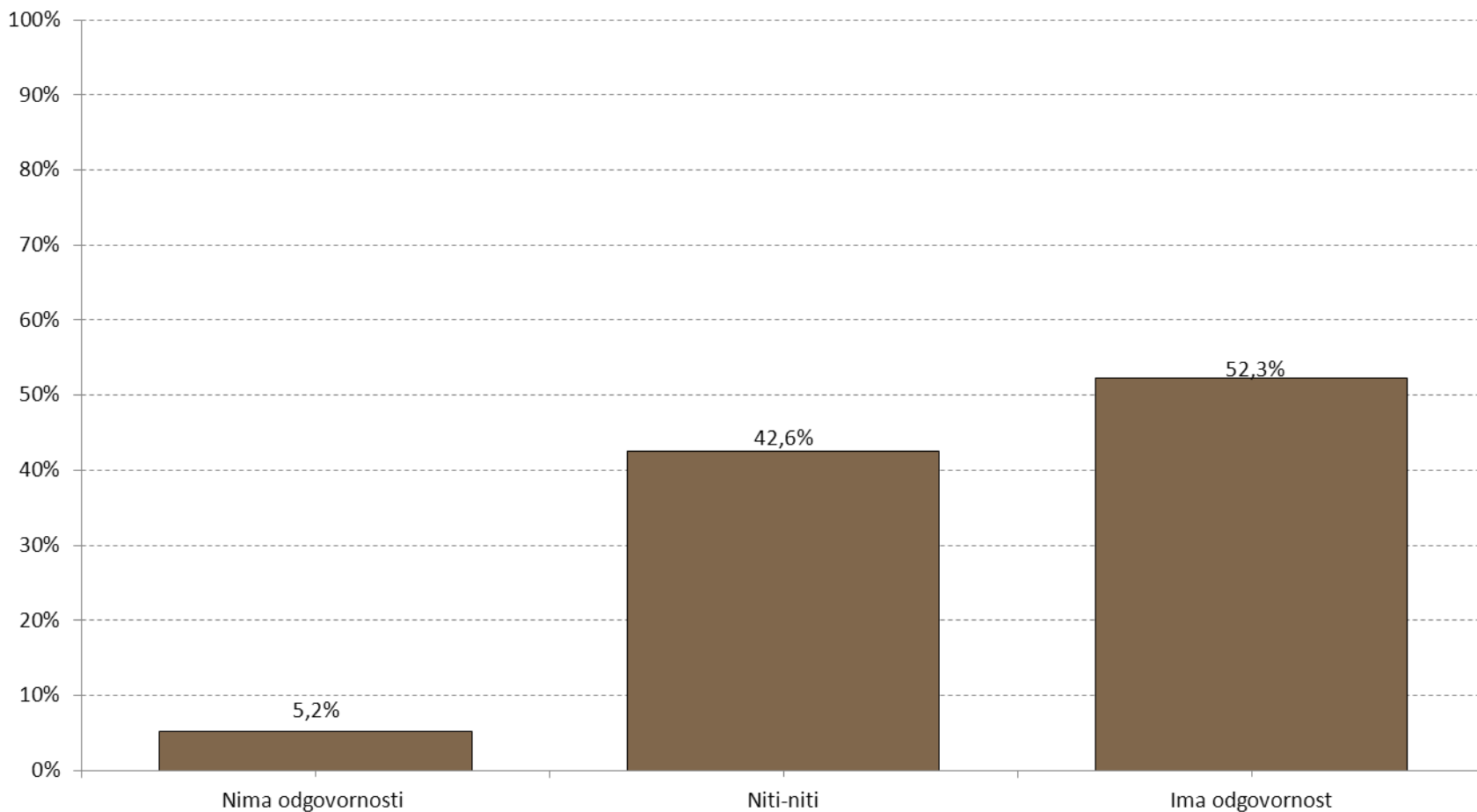

Šola

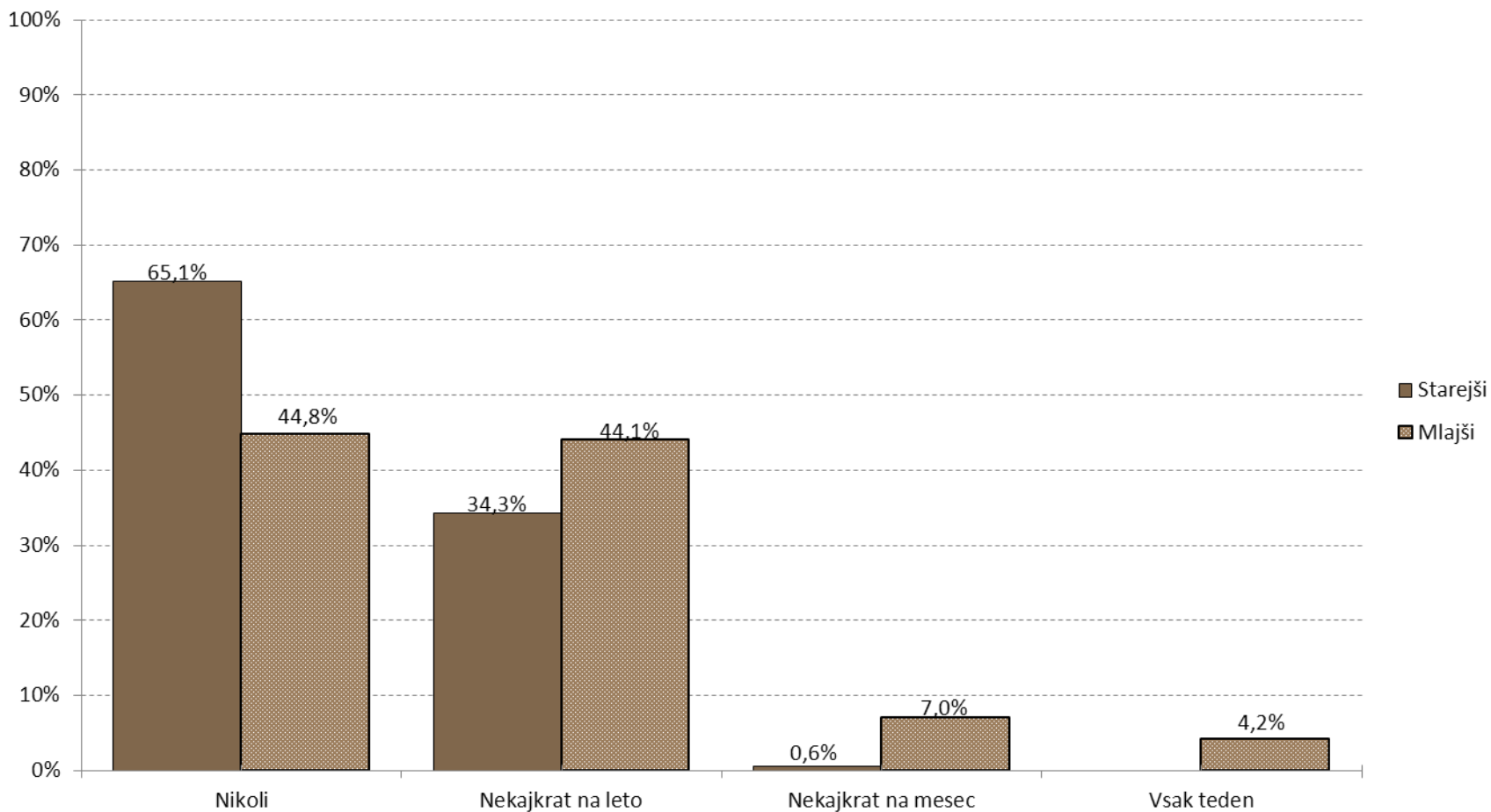

Mnenje učiteljev glede odgovornosti šole pri prehrani otrok

n=314

Pogostost nagrajevanja s sladkarijam

n=310

Povzetek

- ŠOLA: izvedla, kar je načrtovala glede razdeljevanja
- UČENCI IN UČENKE: povečanje + odnosa, pogostosti uživanja S in Z, trend povečanja količine užitega S in Z. Vpliv SŠS na socialno šibkejše učence/ke, vpliv na znanje in prepričanje o zdravju.
- STARŠI, UČITELJI: prikaz lastnosti obeh skupin

Izzivi:

Vključevanje pridelovalcev v promocijske aktivnosti, ↑ ekološka ponudba, okrepiti dobavitelje kmete in zadruga, povečati raznovrstno ponudbo zelenjave, rezerve pri uresničevanju namenov

Izzivi: nadaljevanje in izboljševanje zastavljenega dela, tako glede razdeljevanja S in Z kot spremljevalnih aktivnosti. Identifikacija in delovanje na občutljivejše skupine učencev.

Izzivi: nadaljnjo spodbujanje sodelovanja in povezovanja, vključevanje v promocijske in izobraževalne dejavnosti

SŠS – osnova, "orodje" za vzpostavitev dobrega medsektorskega sodelovanja v Sloveniji

TRADICIONALNI
SLOVENSKI **ZAJTRK**

Zagotovimo.si hrano za jutri -
Resolucija o strateških usmeritvah
slovenskega kmetijstva in živilstva

Shema deluje!

Hvala za pozornost!